

Imaqarniliaq

Aallartitat ataatsimiinnerat
8. - 9. juuni 2005
Ilulissat

Imai

Peqataasut allattorsimaffiat (*qupp. 3*)

Oqaluuser. imm. 1: Tikilluaqqusineq (*qupp. 5*)

Oqaluuser. imm. 2: Aqutsisussamik qinersineq (*qupp. 5*)

Oqaluuser. imm. 3: Oqaluuserisassat akuersissutigineqarnerat (*qupp. 5*)

Oqaluuser. imm. 4: Siulittaasup nalunaarutaa (*qupp. 6*)

Oqaluuser. imm. 5: KANUKOKA-p 2004-mut naatsorsuutai (*qupp. 8*)

Oqaluuser. imm. 6: KANUKOKA-p 2006-mut missingersuusiai, aamma ilaasortaanermut akiliutip aalajangersarneqarnera (*qupp. 8*)

Oqaluuser. imm. 7: Siulersuisunik qinersineq (*qupp. 8*)
a) Siulittaasumik qinersineq
b) Siulersuisunut ilaasortanik qinersineq
c) Sinnisussanik qinersineq

Oqaluuser. imm. 8: Kommunernes gensidige Forsikringselskab-imut aallartitassanik marlunnik sinnisussaannillu qinersineq (*qupp. 9*)

Oqaluuser. imm. 9: I/S Mokana'p sinniisoqarfianut aallartitassanik marlunnik sinnisussaannillu marlunnik qinersineq (*qupp. 9*)

Oqaluuser. imm. 10: Annertuumik innarluutillit isumagineqarnerat (*qupp. 9*)
10.1 Siulersuisut
10.2 Ammassallip Kommunia
10.3 Qeqertarsuup Kommunia

Oqaluuser. imm. 11: Siunissami kommunit aaqqissuussaanagerat akisussaaffiillu agguarneqarnerat (*qupp. 12*)
11.1 Nanortallip Kommunia
11.2 Qeqertarsuup Kommunia
11.3 Ammassallip Kommunia
11.4 Aaqqissuussaanagermut isumalioqatigiissitat

Oqaluuser. imm. 12: Ukiup kommunia (*qupp. 15*)

Oqaluuser. imm. 13: Tamalaat (*qupp. 15*)

ILANNGUSSAT (oqaaseqaatit allariikkat naalisagaanngitsut) (*qupp. 16*)

Peqataasut allattorsimaffiat

* aallartitaq taasisinnaasoq

Nanortalik:

Annassi K. Karolussen* Kom.best.-imut ilaasortaq
Henrik Brummerstedt Kom.best.-imut ilaasortaq

Qaqortoq:

Simon Simonsen Borgmester
Lars Lundblad* Kom.best.-imut ilaasortaq
Aqqalukasik Kanuthsen Kom.best.-imut ilaasortaq

Narsaq:

Kiista P. Isaksen * Borgmester

Ivittuut:

Per Nukaraq Hansen * Borgmester

Paamiut:

Kunnak Lorentzen * Kom.best.-imut ilaasortaq
Pavia E. Mikaelson Kom.best.-imut ilaasortaq

Nuuk:

Agnethe Davidsen* Borgm./KANUKOKA-mi siul. il.
Lene Knüppel * Kom.best.-imut ilaasortaq
Ove Karl Berthelsen * Kom.best.-imut ilaasortaq
Ane E. Mathæussen* Kom.best.-imut ilaasortaq
Finn Karlsen Kom.best.-imut ilaasortaq

Ado Holm Kom.best.-imut ilaasortaq

Maniitsoq:

Karl Lyberth * Kom.best.-imut ilaasortaq
Jens Villadsen Kom.best.-imut ilaasortaq
Karl Davidsen Kom.best.-imut ilaasortaq

Sisimiut:

Hermann Berthelsen Borgmester
Emilie Olsen * Kom.best.-imut ilaasortaq
Kristian Lennert* Kom.best.-imut ilaasortaq
Palle Christiansen Kom.best.-imut ilaasortaq
Kathrine Larsen Lennert Kom.best.-imut ilaasortaq
Alfred Olsen Kom.best.-imut ilaasortaq

Nunatsinnit tusarnaariat:

Naalakkersuisut:

Hans Enoksen Naalakkersuisut siulittaasuat
Tommy Marø Naalakkersuisuni ilaasortaq
Josef Motzfeldt Naalakkersuisuni ilaasortaq
Kim Dahl Allatsi

Kangaatsiaq:

Otto Jerimiassen Borgmester
Nikolaj Jerimiassen * Kom.best.-imut ilaasortaq
Jens Inûsugtoq* KANUKOKA-mi siul. il.
Peter Alaufesen Kom.best.-imut ilaasortaq

Aasiaat:

Arne Rafaelsen* Kom.best.-imut ilaasortaq
Enok Sandgreen* Borgm./KANUKOKA-mi siul. il.

Qasigiannuit:

Jess Svane * Borgmester
Ellen Mikaelson Kom.best.-imut ilaasortaq

Ilulissat:

Anthon Frederiksen Borgmester
Jens Madsen * Kom.best.-imut ilaasortaq
Johanne Olsen * Kom.best.-imut ilaasortaq

Qeqertarsuaq:

Augusta Salling * Kom.best.-imut ilaasortaq
Borgmester
Bia A. Broberg Kom.best.-imut ilaasortaq
Jens Mølgaard Kom.best.-imut ilaasortaq

Uummannaq:

Jens Lars Fleischer* Borgm./KANUKOKA-mi siulittaasoq
Jens Trolle * Kom.best.-imut ilaasortaq

Upernavik:

Jens Immanuelson Borgmester
Knud Kristiansen * Kom.best.-imut ilaasortaq
Edvard Immanuelson Kom.best.-imut ilaasortaq
Vilhelm Kristiansen Kom.best.-imut ilaasortaq

Qaanaaq:

Johanne H. Nielsen * Borgmester
Panigpak Daorana Kom.best.-imut ilaasortaq

Ammassalik:

Vittus Mikaelson Borgmester
Jaappili Boassen * Kom.best.-imut ilaasortaq
Daniel G. Pivat Kom.best.-imut ilaasortaq

Ittoqqortoormiit:

Erling Madsen Borgmester
Evald Brønlund * Kom.best.-imut ilaasortaq

Danmarkimit tusarnaariat:

Kommunernes Landsforening:

Bjørn Dahl Borgmester, Roskilde
Hans Chr. Andersen Personalechef

KommuneForsikring:

Aallartitat ataatsimiinnerat 8. - 9. juuni 2005

Naalagaaffiup sinniisoqarfia: Søren Hald Møller	Naalagaaffiup sinniisua	Henrik Klitmøller Rasmussen Kaare G. Graversen Benny Nielsen	Direktør Siulitt./borgm. Nr. Snede Kundechef
Tusagassiortut: Kurt Kristensen Nadine Nielsen Janus Maqe Ludvig Siegstad	Sermitsiaq KNR, Radioavisen KNR Avannaa KNR, Qanorooq	Kommunernes Revision: Steen Andersen, Michael Rasmussen	Viceadm. direktør Direktør
Peqataasut allat: Edvard Møller	KANUKOKA-mi siulittaasuusi- masoq	MOKANA: Elin Møller Jørgen Eriksen,	Byrådsmedlem, Nibe Byrådsmedlem Fjerritslev
Jørgen Vetterlain Kim Hvistendahl Morthen Kahlke	Kommunaldirektør, Qaqortoq Adm. dir., Nuup Kommunea Økonomichef, Nuuk	Aaqissuussaanermut Isum.: Nukâraq Eugenius, Peter Beck Leif Scharling Hans-Peder B. Christensen	Direktør Direktør Kontorchef Komm.dir
Paneeraq Olsen	Kommunaldirektør, Sisimiut		
Ane Grethe Filemosen	Fg. kommunaldirektør Kan- gaatsiaq		
Henrik Rafn Ove Berthelsen Juliane Sørensen Knud Sloth Otto Christensen	Kommunaldirektør, Ilulissat Kommunaldirektør, Qeqertarsuaq Kommunaldirektør, Upernavik Socialchef, Ammassalik Kommunaldirektør, Ittoqqortoormiit	KANUKOKA-p allattoqarfianit: Martha Labansen, Lars Olsen, Svend Møller Claus Stensgaard Jensen Erna Thomsen Sofie Andersen Hans Eriksen	Direktør Seniorkonsulent Konsulent Konsulent Konsulent Oqalutsi, Ilulissat Ataatsimiinnermi aqut- sisoq, Ilulissat

Oqaluuserisass. imm. 1: Tikilluaqqusineq

Jens Lars Fleischer, siulittaasoq, tikilluaqqusivoq, nuannaarutiginerarlugu illoqarfimmi alianaatsu-mi tikikkuminartunik inulimmi kingumut KANUKOKA-mut aallartitat ataatsimeeqqissinnaammata.

Anthøn Frederiksen, Ilulissani borgmesteri, taamatutaaq tikilluaqqusilluni nuannersumik, qiima-sumik angusaqarfiulluartumillu ataatsimiittoqarnissaanik kissaassivoq kommunalbestyrelsinilu qi-nigaarlaat ingerlaqqittullu pilluaqqullugit.

Hans Enoksen, naalakkersuisut siulittaasuat, oqalugiarpog innersuussutigalugu Namminersoneq pillugu Isumalioqatigiissitat kajumissaarutigisimammassuk pisortatigut ingerlatsinerup aaqqissuu-teqqinneqarnissaa, marloqiusamik ingerlaaseqarneq pinngitsoortikkumallugu. Aaqqissuusaanermut Isumalioqatigiissitat siunnersuutigiumaagassaat Inatsisartut 2006-imi upernaakkut ataatsimiinnis-saminni inaarutaasumik isummerfigissagaat naalakkersuisut siulittaasuata oqaatigaa. (*Takuuk ilan-ngussaq 1*)

Bjørn Dahl, Roskildemi borgmesteri, Kommunernes Landsforeningip siulersuisuni ilaasortaasoq, Danmarkimit tikeraat sinnerlugit qujassuteqarpoq. Danmarkimi kommunit aaqqissuusaanerannik iluarsaasseqqinneq eqqaavaa, oqarluni nutaamik aaqqissuussineq atuisut pillugit ingerlanneqartoq, imaangitsoq aaqqissuussineq imaluunniit kommunit pillugit.

Oqaluuserisass. imm. 2: Ataatsimiinnermik aqutsisussamik toqqaaneq

Hans Eriksen, Ilulissani kommunalbestyrelsimut ilaasortaq, siulittaasup siunnersuuteqarneratigut aqutsisussatut toqqaarneqarpoq.

Ataatsimiinnermik aqutsisup ilisimatitsissutigaa Paamiunit aallartitaq **Kunnak Lorentzen** suli ti-kissimangimmat, naatsorsuutiginerarluguli ullup qeqqata kingornaniit ataatsimeeqataalerumaartoq.

Nuummit aallartitat ilaat **Maliinanguaq M. Mølgaard** peqataasinnaanani nalunaarsimavoq, taa-maattumillu sinniisussaa **Ove Karl Berthelsen** ataatsimiiffimmi najuuttoq Maliinanguaq M. Møl-gaardip issiavissaraluanut ingeqquneqarpoq.

Ataatsimiinnermik aqutsisup oqaatigaa aallartitanik ataatsimiigiaqqusineq kattuffiup malittarisassa-ani aalajangersakkat malillugit pisimasoq, piffissalersuineq oqaluuserisassallu nassiunneqarnissaat eqqarsaatigalugit.

Oqaluuserisass. imm. 3: Oqaluuserisassat akuersissutigineqarnerat

Oqaluuserisassani imm. 12, "Ukiup kommunia"-nik toqqaanissaq, oqaluuserisassanit peerneqarpoq siunnersuutigineqartut ikippallaarnerat pissutigalugu.

Oqaluuserisassat taama iluarsillugit akuersissutigineqarput.

Oqaluuserisass. imm. 4: Siulittaasup nalunaarutaa

Jens Lars Fleischer siulittaasup allakkatigut nalunaarutaa innersuussutigalugu oqaasiinnartigut nalunaaruteqarpoq. Immikkut taavai akileraartarnermut suliap qitiusumik ingerlanneqalernissaanik inatsisartut upernaq ataatsimiinnerminni siunniussaqaqsimanerata, ataatsimoortumik tapiissutit pil-lugit isumaqatigiinniarnert naammasseqqammernerata, innarluutillit isumagineqarnerata piffissami qaangiuttumi qassiiliuutaasimanera kiisalu meeqqanik inuusuttuaqqanillu isumaginninnermi ajorn-artorsiutit.

Siulittaasooq oqarpoq meeqqat inuusuttuaqqallu iluamik isumagineqarnissaat najukkani ataasiakkaani ulluinnarni politikkikkut ilungersuussassat ullumikkut annersarigaat. *(Takuuk ilanngussaq 2)*

Knud Kristiansenip suleqatigiit 1 (Qaanaaq, Upernavik, Ammassalik, Ittoqqortoormiit) sinnerlugit nalunaarut iluarisimaarnerarpaa. Meeqqat atuariannut tunngatillugu kaammattuutigaa KANUKO-KA-mit anguniarneqassasoq pingaartumik illoqarfinni minnerni isorliunerusunilu ilinniartitsisus-saaeqinerup iliuseqarfigineqarnissaa, soorlu ilinniartitsisut aningaasarsiaasigut ajunngitsorsias-saqartitsinikkut, inigisamut akiliutitigut annikillisaaffigineqarnikkut imaluunniit ukiut aalajangersima-sut atorfeqarnissamik isumaqatigiissuteqarsinnaanikkut.

Suleqatigiinnit kaammattuutigineqarportaaq inuusutissarsiutitigut ilinniartitaaneq eqqarsaatigalugu nunatsinni kalaallisuinnaq oqaasillit ilinniartitaanikkut periarfissiuunneqarnissaat kattuffimmit ilun-gersuullugu anguniarneqassasoq. *(Takuuk ilanngussaq 3)*

Johanne Olsenip suleqatigiit 2 (Ilulissat, Qasigiannugit, Ummannaq) sinnerlugit iluarisimaarnerarpaa kommunit ataatsimut isigalugit aningaasaqarniarnerata 2001-imiit ilorraap tungaanut inger-lasimanera.

Siulittaasup saqqummiussinerani innaallagissamut imermullu assigiimmik akeqartitsinerup atorun-naarsitaanerata eqqaaneqannginnera suleqatigiit ippigaat. Aaqqissuusseqqinnerup atuunnerata suli sivikinnera nalilersuinissamut aporfiusinnaagaluarpoq, taamaattorli tamatuma kingunerisai malun-niutereersut tassaapput kommunini mikinerusuni avinngarusimasunilu akit qaffarujussuarsimanerata, assersuutigalu ilinniartitsisut illoqarfinnut annerusunut akit appasinneruffigisaannut nuukkusuttaler-simanerannik kinguneqartoq. Aaqqissuussinerup nalilersoqqinneqarnissaani kattuffimmi siulersu-isuulersussat tamanna eqqumaffigisariaqarpaat. *(Takuuk ilanngussaq 4)*

Arne Rafaelsenip suleqatigiit 3 (Aasiaat, Qeqertarsuaq, Kangaatsiaq) sinnerlugit siulittaasup nalunaarutaa imartunerarlugu silittumillu oqariartuuteqarnerarlugu akuersaarnartippaa.

Kommunini ataatsimiititaliat ataavartut siulittaasuunik atorfilittaannillu pikkorissaanerit akulikinne-rusinnaanissaat suleqatigiit kissaatigaat. Eqqaamasariaqarpoq innuttaasut sullinneqarnerata suli pitsaanerunissaa anguniarlugu pikkorissaasoqartartoq. *(Takuuk ilanngussaq 5)*

Kunnak Lorentzen suleqatigiit 4 (Sisimiut, Maniitsoq, Nuuk, Paamiut)) sinnerlugit oqarpoq nu-natsinni meeqqat inuusuttuaqqallu amerlavallaat sumiginnagaalersimanerata piaarnerpaamik aaqqi-

vigineqarnissaanik oqariartuut tapersorsorluinnaritsik. Suleqatigiit kommuninut kajumissaaripput piaarnerpaamik, ukiorlu manna naatinnagu, meeqqanut inuusuttuaqqanullu politikkimik naammas-siniagaqaqqullugit.

Suleqatigiit iluarisimaarpaat siulittaasup nalunaaruteqarnermini ingerlatat assigiinnngitsut sukumii-sumillu eqqaammagit ersarissumik tamanillu attuisumik. *(Takuuk ilanngussaq 6)*

Lars Lundblad suleqatigiit 5 (Ivittuut, Narsaq, Qaqortoq, Nanortalik) sinnerlugit arlalinnik upa-ruaavoq siulittaasup nalunaarutaani maqaasinartitaminnik.

Innaallagissamut imermullu akit assigiikkunnaarsinniarneqarneranni aalajangiisoqarnissaata tunga-anut suleriaasiusimasoq KANUKOKA-p siulersuisuisa nalunaarutaanni atuarneqarsinnaasariaqara-luarpoq, inuiaqatigiinni allannguut pingaaruteqartoq pineqarmat. Ilinniartitaanermut piginnaan-ngorsaanermullu tunngatillugu eqqumaffigeqquneqarpoq inuusuttut 25-leereersimasut piginnaan-ngorsaaqqinniarlutik piumassuseqaraluartut ilinniarnersiuteqarsinnaatitaannginnerat. Taamatuttaaq nalunaarummi maqaasisat ilagaat ineqarnermut atatillugu kommunit ikiorsiinikkut inissianik ikiuut-tarnerannut tunngatillugu ikiorserneqartoq akiligassaqaqarsimappat kommunit pinngitsooratik akiitsu-nik akiliisussaataitanerata taaneqannginnera, tamanna kommuninut aningaasarpassuarnik naleqar-tussaammat. *(Takuuk ilanngussaq 7)*

Jens Lars Fleischer, siulittaasoq, saqqummiunneqartunut oqaaseqarnermini eqikkaanerminilu ilaa-tigut oqarpoq Inuusutissarsiutitigut siuarsaanissaq pillugu ataatsimiititaliaq kissaateqarneq naaper-torlugi kommunini ataasiakkaani inuusutissarsiornikkut suliniutissat pillugit suleqataasarsimasoq, kattuffimmilu siulersuisunngortussat kaammattorpai taamatut ataatsimiititaliaqarneq ingerlateqqiinaqqullugu.

Ilinniartitsisussaqarniarneq pillugu oqaaserineqartunut tunngatillugu oqarpoq "guleroderpassuit" us-sassaarutigalugit illoqarfinni minnerusuni nunaqarfinnilu ilinniartitsisunik aggersaasarneq ingerla-tiinnarneqarsinnaanngitsoq.

Innaallagissap ergullu assigiimmik akeqartinneqarnerata atorunnaarsinneqarnera maanna siulittaas-up nalunaarutaani nalilersorluassallugu siusippallaarpoq, tamatumali kingunerisaasa qanimut ma-linnaaffigineqarnissaannik nalilersorneqarnissaannillu siulersuisut nutaassat kajumissaartariaqarput.

Kattuffiup siulersuisuisa naalakkersuisunut qanippallaartumik inissisimanerannik uparuaanermut tunngatillugu oqarpoq illua'tungiliuttuaannarani ilaannikkut illua'tungerisanik qanimut suleqateqar-sinnaaneq angusaqarluarnarnerusinnaasartoq. Siulersuisullu taarseraappallaarsimanerannik oqaase-risanut akilluni oqarpoq siulersuisunut ilaasortat nikerarnerat malittarisassat malillugit ingerlanne-qarsimasoq.

Ataatsimiinnermik aqutsisoq aperivoq siulittaasup nalunaarutaa taama oqaaseqarfigineqareerluni akuerineqarsinnaanersoq. *Aallartitat tamarmik akuersipput.*

Oqaluuserisass. imm. 5: KANUKOKA-p 2004-mut naatsorsuutai

Martha Labansen, pisortaq, naatsorsuutiniq agguanneqarsimasunik pingaarnersiulluni saqqummiussivoq.

Naatsorsuutit immikkut oqaaseqarfigineqaratik aallartitanit tamanit akuerineqarput.

Oqaluuserisass. imm. 6: KANUKOKA-p 2006-imut missingersuusiai, aamma ilaasortaanermut akiliutip aalajangersarneqarnera

Martha Labansen, pisortaq, missingersuusianik agguanneqarsimasunik pingaarnersiulluni saqqummiussivoq.

Lene Knüppel suleqatigiit 4 (Sisimiut, Maniitsoq, Nuuk aamma Paamiut) sinnerlugit oqarpoq 2006-imut missingersuusianik takussutissani kattuffiup allaffiata illutaanut tunngatillugu aningaasartuutit isertitalu paarlaaneqarsimasut. Nassuiaatini eqqortuunissaannik ilimagisariaqartuni allasimavoq allaffiup illutaata ingerlanneqarnera kr. 577.000-inut missingersorneqartoq isertitassallu kr. 450.000 + 150.000-inut, taamaalilluni kr. 23.000-inik sinneqartooteqarnissaq missingersuutigineqarluni.

Kiisalu siulittaasumut akissarsiarititassat siulittaasuusimasunullu soraarnerussutisiassaqaqtitsinikkut pisussaaffiit kr. 727.000-it missaannut missingersorneqartut erseqqissarlugit immikkoortitigaanisat kissaatiginarpoq. Taamatut oqaaseqarluta 2006-imut missingersuutit akueraavut.

Missingersuutit aallartitanit tamanit akuerineqarput.

Oqaluuserisass. imm. 7: Siulersuisunik qinersineq

a) Siulittaasumik qinersineq

Arne Rafaelsenip (Siumut) siunnersuutigaa Lars Karl Jensen kattuffiup siulittaasussaatus qinerneqassasoq.

Augusta Salling (Atassut) oqarpoq namminneq siulittaasussatut qinigassannqortitsiniaratik.

Ove Karl Berthelsen (Inuit Ataqtigiit) oqarpoq namminneq aamma sassartitsiniaratik takusinnaareeramikku Siumukkormiut siulittaasunnqortitsinissaminnut amerlanerussuteqartut.

Ataatsimiinnermik aqutsisup *Lars Karl Jensen* nappaanikkut taasissutigittippaa, ima inerneqartumik:

Akuersisut 23

Akerliusoqanngilaq

Taaseqataannqitsut 3

b) Siulersuisunut ilaasortanik qinersineq

aamma

c) Sinnisussanik qinersineq

Siulersuisut sinnisussaallu naalakkersuinikkut suleqatigiiaat amerlassusiat tunngavigalugu d'Hondts-metode malillugu katitigaasussat siulittaasussatut qinigaasoq sinnisussaalu ilanngullugit ima inuttalerneqarput:

Siumut

Lars Karl Jensen (sinnisussaa Vittus Mikaelson)

Jens Lars Fleischer (sinnisussaa Karl Lyberth)

Agnethe Davidsen (sinnisussaa Lars Lundblad)

Atassut

Knud Kristiansen (sinnisussaa Kristian Jeremiassen)

Inuit Ataqtigiit

Kathrine Larsen Lennert (sinnisussaa Vilhelm Kristiansen)

Oqaluuserisass. imm. 8: Kommunernes Gensidige Forsikringselskabimut aallartitassanik marlunnik sinnisussaannillu qinersineq

Ataatsimiinnermik aqutsisup erseqqissarpaa ingerlatseqatigiiffik pineqartoq allamik ateqalersimammatt, tassa "Foreningen til Begrænsning af Skadeudgifter i kommuner og amter f.m.b.a.".

Uku toqqarneqarput:

Arne Rafaelsen (sinnisussaa Kristian Lennert)

Simon Simonsen (sinnisussaa Lars Lundblad)

Oqaluuserisass. imm. 9: I/S Mokana-p sinnisoqarfianut aallartitassanik marlunnik sinnisussaannillu marlunnik qinersineq

Uku toqqarneqarput:

Jens Trolle (sinnisussaa Kristian Lennert)

Hermann Berthelsen (sinnisussaa Per Nukâraq Hansen)

Oqaluuserisass. imm. 10: Annertuumik innarluutillit isumagineqarnerat

10.1 Siulersuisut

Agnethe Davidsen KANUKOKA-p siulersuisui sinnerlugit saqqummiussinermini oqarpoq innarluutillit tamarmik sullinneqarnerata annertussusia Ilaqutariinnermut Pisortaqaarfiup millisinniarpagu tamatuma peqqussutikkut nutaakkut erseqqissarneqarnissaa piumasaqaatigisariaqartoq. Ilaqutariinnermut Pisortaqaarfiup aamma kommunit innarluutilinnut tunngatillugit apeqqutini ilitersuussisar-

nissaminik pisussaaffini eqqortittariaqarpaa, tamannalu pisariaqarpoq ilitersuusiat massakut atuut-
tut nutarternerisigut, taava kommunini suliassanik ingerlatsisuusut nalornisigiunnaassammassuk
nammineersinnaassutsit nutaamik sukannernerusumillu siumut isigaluni qanoq nalilerneqartarnis-
saat. *(Takuuk oqaluuserisassat allagartaanni qupp. 33)*

10.2 Ammassallip Kommunia

Jaappili Boassenip oqaatigaa innarluutilinnut tunngasunut 2004-mi Ammassallip Kommuniata kr.
1,5 mio. missaat annaasimagai. 2003-mi kr. 3,7 mio.-nik aningaasaliisimavugut, 2004-milu kr. 2,2
mio.-nik. Innarluutilinnut ineqarfiuteqarnerput kr. 2 mio.-iniit kr. 0,5 mio.-inut ikilileriffigineqar-
poq. Aalajangererit Isumaginninnermi Maalaaruteqartarfimmuut naammagittaalliuutigaaavut. Erseq-
qissaassutigissavarput 2003-mi 2004-milu ingerlatavut allannguuteqarsimannngimmata. *(Takuuk
oqaluuserisassat allagartaanni ilanngussaq)*

10.3 Qeqertarsuup Kommunia

Augusta Sallingip saqqummiuppaa innarluutillit 18-inik ukioqalereersimasut sullinneqarnerat pillu-
gu inatsisiliortoqarnissaanik KANUKOKA-p sulissutiginninnissaanik Qeqertarsuup Kommuniata
siunnersuutaa. Sulissutigeqquneqarpoq annertuumik innarluutillit pillugit piaartumik inatsisilior-
nik-
kut aaqqiissuteqarnissaq, tamatumani ilanngullugu nappaatit suunerisa allatorneqarfianni maan-
nakkumut ilaanngitsut ilanngunneqarnissaat, taamaalillutik annertuumik innarluutillit inatsisitigut
sullinneqarnikkullu innuttaasutut allatulli illersugaanissaat qulakkeerniarlugu. *(Takuuk oqaluuseri-
sassat allagartaanni ilanngussaq)*

Tommy Marø, ilaqutariinnermut naalakkersuisoq, saqqummiussinissaminut periarfissinneqarpoq
(takuuk ilanngussaq 8). Oqaatigaa innarluutilinnik isumaginninnermi alloriaqqinnissamut suleqati-
giissitaliortoqarsimasoq Ilaqutariinnermut Pisortaqarfiup iluani, aammalu upernaq isumasioqatigi-
issitsisoqarsimasoq, isumasioqatigiissitsinermilu tassani oqariartuutit isummersuutillu innarluutilin-
nik ikiorsisarneq pillugu nutaamik inatsisiliornissami isumassarsiorfigineqarumaartut. Kommunit
Ilaqutariinnermullu Pisortaqarfiup akornanni suleqatigiilluarnissaq pingaartuusoq isumasioqatigiin-
nermi isumaqatigiissutigineqarsimavoq, tassami suleqatigiinnermi ajornartorsiutit innarluutilimmut
taamaallaat tuttarmata.

Kiista P. Isaksen suleqatigiit 5 (Ivittuut, Narsaq, Qaqortoq, Nanortalik) sinnerlugit oqarpoq innar-
luutillit isumagineqarneranni killiffik innarluutilinnut tamatsinnullu ajuusaarnartuusoq piaarnerpaa-
millu kommunit naalakkersuisoqarfiullu suleqatigiilluarnersigut qaangerniartariaqartoq. Ilaqutariin-
nermut Naalakkersuisup saqqummiussineratigut malunnarpoq ajornartorsiummik paasinnilluars-
masoq, aammalu iliuusissanik pitsaasunik siunnerfilinnik saqqummiisoq.

Pingaarlunnassaaq pilersaarutit piviusorsiorlumik anguniarneqassappata ukioq 2007-imut aningaa-
sanut inatsisissamut aningaasaliissutissanik qulakkeerrinninnissaq. Ajornartorsiummi aaqqiivigine-
qartariaqarpoq. *(Takuuk ilanngussaq 9)*

Ane Egede Mathæussen suleqatigiit 4 (Sisimiut, Maniitsoq, Nuuk, Paamiut) sinnerlugit oqarpoq
innarluutilik inuunini tamaat ajoqutigisaminik iluatsinnaviannngitsaq, taamaattumik taakkununnga

aningsaliissutit ukiumiit ukiumut nalilersortarnerat taamaattariaqarput, taarsiulluguli inuunera naallugu aningsaliissutit tamakkiisut tunniunneqartalerlutik.

Taamaaliornikkut kommunini inunnik isumaginninnermi sullissisut suliaat ilorraap tungaanut saatsinneqarsinnaavoq. Aammalu kommunimiit kommunimut nuunnermi aningsaliissutit malinnaattinneqartumik eqqornerusumillu pineqarsinnaalissagaluarput kommunerilikkami sullitamut aningsaliissutit inummut tassunga tunngasut sivisuumik utaqqineqartaratik piffissaajarnani sullissisqarsinnaalissagaluarpat. *(Takuuk ilanngussaq 10)*

Nikolaj Jeremiassen suleqatigiit 3 (Aasiaat, Qeqertarsuaq, Kangaatsiaq) sinnerlugit Qeqertarsuup kommunianit siunnersuut, innarluutillit 18-ileereersimasut sullinneqarnerat pillugu inatsilioqqusinnissaq, taperserpaa piaartumik suliniutigineqarnissaa piumasaralugu. *(Takuuk ilanngussaq 11)*

Johanne Olsen suleqatigiit 2 (Ilulissat, Qasigiannugit, Uummannaq) sinnerlugit oqarpoq naalakkersuisup oqalugiaammuni innarluutilinnik sullissinerup pitsanngorsarneqarnissaanik siunertaqarluni saqqummiussinera iluarisimaarlugu. Aamma tapersersortit støttepersonit pikkorissartinneqarnissaannik neriorsuuteqarnera nuannaarutigaarput, taamattaarlu aamma innarluutilinnik Danmarkimukartitsisarneq unitsinneqarlunnarneqarnissaata piviusunngortinneqarnissaa innersuussutigaarput.

Ippassaq saqqummiussinermini aamma naalakkersuisup oqaatigaa kommunit namminneerlutik tulleriiaarinnermikkut aalajangersuisinnaasut qanoq annertutigisumik innarluutilinnut sullissinissaminik. Unali eqqaasitsissutigisariaqarpoq: taamatut oqaraanni kissaatigineqassanngimmat annikinnersumik kommuninut tapiisalnissaq siunissami anguneqassasoq. *(Takuuk ilanngussaq 12)*

Jaappili Boassenip, suleqatigiit 1-imeersup (Qaanaaq, Upernavik, Ammassalik, Ittoqqortoormiit), erseqqissarpaa innarluutilinnik sullissineq ajorseriarsimasoq. Kommunit arlallit suliassat tamakku-nunnga tunngasut isumaginninnermi naammagittaalliortarfimmuut naammagittaalliuutigisimavaat, tamannalu kinguneqanngimmat kommunit 11-it kissaatigisimavaat KANUKOKA-p sinnerlutik suliassaq eqqartuussisunut suliassiissutigisissagaa. Tamanna killiffik eqimattamit naammagisimaarparput, isumaqarpugullu tamanna pisariaqarsimasoq. *(Takuuk ilanngussaq 13)*

Agnethe Davidsen siulersuisut sinnerlugit eqikkaalluni oqarpoq ajornartorsiutaanerpaat ilagisaraat piffissarujussuup sagsbehandleritut atorneqartarnera, imaappoq ukiup affakkaarlugi aningaasat qanoq amerlatigisut innarluutilinnut ataasiakkaanut tunniunneqarnissaasa nalilernerqartarnerat. Neriupugut tamanna qimanneqassasoq. Imaanngilarmi ukiup affaata qaangiunnerani innarluutillit innarluutaarullutik nalinginnaasumik inuulersinnaasasut. Amerlanerpaartaat inuunertik naallugu innarluuteqartuupput. Siulersuisortaassat suliassaq tamanna pimoorullugu tigusariaqarpaat.

Namminersornerullutik Oqartussanut eqqartuussisulersuussinissaq allatut ajornartumik siunniussimavarput. Neriutigaarpulli aaqqiagiinngissutit isumaqatigiissuteqarnikkut qaangerneqarsinnaasasut. Ammassalimmiit Qeqertarsuarmiillu siunnersuutigineqartut kattuffiup aamma suliassatut ti-guai.

Oqaluuserisass. imm. 11: Siunissami kommunit aaqgissuussaanerat akisussaafiillu agguarneqarnerat

11.1 Nanortallip Kommunia

Annassi K. Karolussen Nanortallip Kommuniata oqaluuserisassiissutaanik saqqummiussinermini oqarpoq Aaqgissuussaannermut Isumalioqatigiissitat siunnersuuteqartut kommunit namminneq piuumassusertik malillugu kattussinnaaneq ingerlatissagaat 2006-ip tungaanut, tamatumalu kingorna kattussimannigitsut pinngitsaaliissummik kattutitinneqassasut. Tamanna akuersarneqarsinnaanngilaq oqartussaaqataanerullu tunngavianik uniuilluinnarluni.

Innersuussutigissavarput innuttaasut isumaasa tamatumani qitiutinneqarnissaat, tamat oqartussaaqataanerat sumiginnarnagu namminerlu piuumassuseq malillugu kommuninik kattussuineq ingerlanneqarsinnaaqqullugu. *(Takuuk oqaluuserisassat allagartaanni ilanngussaq)*

11.2 Qeqertarsuup Kommunia

Augusta Salling Qeqertarsuup Kommuniata oqaluuserisassiissutaanik saqqummiussivoq, tassa kommunit qanitariit (soorlu Diskobugtimiittut) immikkut kommuniunissaminnik nalilersuinissaanut periarfissinneqassasut. Kommunit namminneq kikkunnik suleqateqarniarnerat ataqqineqartariaqarpoq, kattussuunnissarlu sioqqullugu kommunit allaffissornikkut suleqatigiinnermik misilittagaqalernissaq siunertaralugu ukiuni arlaqartuni misiligutaasumik allaffissornikkut suleqatigiinnisamat periarfissinneqartariaqarput - KANUKOKA ataqatigiissaarisutut oqallisissanillu saqqummiussuisartutut inissisimasoralugu. *(Takuuk oqaluuserisassat allagartaanni ilanngussaq)*

11.3 Ammassallip Kommunia

Jaappili Boassen Ammassallip Kommuniata oqaluuserisassiissutaanik saqqummiussinermini oqarpoq Aaqgissuussaannermut Isumalioqatigiissitat siunnersuutigisimagaat kommunit Ammassalik, Sisiimiut, Maniitsoq Ittoqqortoormiillu kattutissasut. Kommunit pinngitsaalisaallutik kattutitinneqarnissaat Ammassallip Kommuniata akerleraa. Kommunit kattunneratigut Namminersornerullutik Oqartussat aningaasartuutikillinissaat ilimanarpoq, kommunilli iluanni soorlu angalanernut aningaasartuutit annertuumik amerleriarnissaat ilimagisariaqarpoq, tassami kattunneqarnermi angalasarnerit ikilinaviarnatillu pinngitsoorneqarsinnaassanngimmata. *(Takuuk oqaluuserisassat allagartaanni ilanngussaq)*

Josef Motzfeldt, aningaasaqarnermut naalakkersuisoq, saqqummiussinissaminut periarfissinneqarpoq. Saqqummiussaani qulequtaavoq "akileraartarnerup akitsuusiisarnerullu qitiusumit ingerlanneqalernissaat pisortallu ingerlatsinerata nutarternissaa eqaannerusumillu ingerlanneqalernissaa" *(takuuk ilanngussaq 14)*. Naalakkersuisoq oqarpoq kileraartarnermut akitsuusiisarnermullu tunngasunik allanngortitsineq misilinneqaataassasoq naalakkersuinermi siuttuusut ataasiakkaat soqutigisat akimorlugit ataatsimulli pitsaanerpaaq anguniarlugu qanoq piginnaaneqartiginerannut.

Soorunalimi kommunalbestyrelsit kommunit karsiinut suut pitsaanerpaanersut sianiginiartussaavaat. Soorluttaaq Inatsisartut nunap karsianut aningaasaliissutaasartut nakkutiginiartaraat. Nunatsinni karserpaalussuaqaratta tamanna aaqqiagiinngissutaasinnaavoq. Kisianni pisortat sullissivii karsitut ataatsitut isigigutsigit aaqqiagiinnginnerit pinngitsoortissinnaavavut, apeqqutinimi taamaattuni tamakku puttuteraan-naasarmata. Pingaernerpaaq tassa: innuttaasut pitsaanerpaamik sullinneqalissanerpat?

11.4 Aaqqissuussaannermut Isumalioqatigiissitat

Martha Labansenip, Aaqqissuussaannermut Isumalioqatigiissitat siulittaasuata, isumalioqatigiissitat suliaannik paasissutissiissutit saqqummiunneqartarsimasut - ilaatigut www.kanukoka.gl-imiittut - inner-suussutigalugit suliat killiffiat nassuiaatigaa. Isumalioqatigiissitat sulinerannik naalakkersuinikkut malinnaatitat naalakkersuisut siulittaasuannik aningaasaqarnermullu naalakkersuisumik kiisalu KANU-KOKA-p siulittaasuanik siulittaasullu tullianik inuttaqartut marloriarluni isumasioqatigineqarsimapput, kommunalbestyrelsillu tamaasa toqqarlugit allaffigineqarsimapput isumaliutinik ilisimatillugit, kiisalu kommunalbestyrelsini innuttaasunillu qanimut ataatsimeeqateqarnerit suli ingerlanneqarput.

Kommunit katitigaanerannik pisortallu ingerlatsinerannik aaqqissuusseqqinniarnep siunertaa pingaarnep tassaavoq pisortatigut suliassanik kommuninut Namminersornerullutillu Oqartussanut agguasseqqinnissaq, taamaalilluni innuttaasunik kiffartuussineq pitsaanerulersinnaaqqullugu, ullutsinnut naleqqussarneqarsinnaaqqullugu allaffissornermullu aningaasartuutit ikilisinnaaqqullugit. Ullumikkummi aaqqissuussineq allannunggippat aningaasartuutit amerliartuinnassapput. Nutaamik aaqqissuussinissaq siunnersuutigineqartoq allaffissornerup millinissaanut aqutissiuussissaq.

Johanne H. Nielsenip suleqatigiit 1 (Qaanaaq, Upernavik, Ammassalik, Ittoqqortoormiit) sinnerlugit takujuminaannerarpaa nunatsinni kommunit sisamangortinneqarpata pitsaaqutai qanoq innersut, minnerunngitsumillu innuttaasunut sullissineq ilumut pitsaanerulissanersaq.

Aaqqissuusseqqinniarnep siunertaaq ajunngikkaluartoq suli piffissaq annerusoq atorfissaqartinneqarpoq. Kaammattuutigissavarput aamma ukiumi siuliini kommunit ataasiakkaat sullissivitsigut ataasiakkaatigut suleqatigiinnerat pioreersoq aamma nalilersuinerneq ilaatinneqassasoq, pitsaaqutigineqartullu, ajoqutaalumi isumaliutigineqarlutik. Taamatuttaaq kommunit suleqatigiikkusuttut, misiliillutillu suleqatigiikkusuttut periarfissinneqartariaqarput piffissami aalajangersimasumi, tassuunakkut aamma kommunit namminneq imminnut "nansinnaanerata" soorunami eqqarsaatigalugu. (*Takuuk ilanngussaqaq 15*)

Johanne Olsen, suleqatigiit 2 (Ilulissat, Qasigiannugit, Uummannaq), oqarpoq aaqqissuussaannermut tunngasumik saqqummiussaqaq pissanganartuusoq. Malunnarporlu suleqatigiissitaliaq pilersinneqarsimasoq annertuumik sulisimasoq periarfissanillu assigiinngitsunik ujartuisimasoq. Kissaatiginartipparpulli kommunit imminnut qanitariit suli periarfissaqartinneqassasut naapeqqinnissaminnut aammalu pilersaarutiniq eqqartueqqinnissaminnut.

Assersuutigiinnarlugu kommunerujussuannngortinniarneqartut Kangaatsiamiit Avangersuaq ilanngullugu eqqarsarnartoqartipparput atorfeqartunut tunngatillugu suli erseqqissumik ilisimannginnatsigu qanoq kinguneqartussamik pilersaarusiortoqarneris. Tassami ilimananngilaq aningaasaqarnermut pisortat arfineq-pingasuussasut, kommuneingeniorit arfineq-pingasuussasut il.il. Apequtit taamaattut suli iluamik akineqanngimmata aammalu soraarsitsisoqannginnissaanik oqaluttoqaraluartoq ilutsinni qanoq pisoqarsinnaanera eqqartoqqaarusupparput. (*Takuuk ilanngussaqaq 16*)

Augusta Salling, suleqatigiit 3 (Aasiaat, Qeqertarsuaq, Kangaatsiaq) kissaateqarpoq kommunit innuttaasut peqatigalugit oqallinnissaminnut atortussanik tunngavilersukkanik paasinarluartunik pilersorneqarnissaanik, aammalu isummersornissaminnut taamatullu kommunit qanitatik peqatigalugit oqal-

linnissaminnut piffissaqarnerutinneqarnissaannik. Tamanna pereerpat Isumalioqatigiissitaq suleqqinnissaminut atugassaanik apuussiffigineqassaaq. Taamaaliornikkut suliaq ataqatigiinnerusumik allannguiffigineqarniartullu peqatiginerullugit ingerlanneqarsinnaavoq.

Ilanngullugu oqaatigiumavarput kommunit imminut qanitariit kattunnissamik suliaqalereersinnaanerat imaluunniit allaffissornikkut suleqatigiilernermikkut Namminersornerullutik Oqartussat akisussaafgissimasaannik tigusiartuaalereersinnaanerat akuersaaratsigu. Taamaattumik inassutigissavarput suliap naamassineqarnissaanut killiliussap ukiumik ataatsimik marlunnilluunniit kinguartinneqarnissaa aalajangiunneqassasoq. *(Takuuk ilanngussaq 17)*

Emilie Olsen, suleqatigiit 4 (Sisimiut, Maniitsoq, Nuuk, Paamiut), oqarpoq kommunit kattussuussinnaanerat tunngaviatigut isigalugu ajoqutissaqanngitsoq. Ukiorli kommunit kattunnissamut isummereersimanissaannut killiliunneqartoq 2006 sivikippallaamik periarfissiineruvoq. Kommunit piareerunik kattunnissamut suleqatigiinnissamulluunniit sulinerit aallartikkumaarpat.

Isumalioqatigiissitat maannamut allaffissornikkut suliaq tassuunalu kingunerineqartussat annertunerusumik eqqartorpat. Aammali politikkikkut pissusiulersussat kingunerisassaallu annertunerujussuarmik eqqartorneqartariaqarput. Ullumikkut toqqissisimakannersumik ingerlaaseqarpugut. Kommunerusjussu-annussagutta politikkikkut toqqissisimaneq pinngitsoornagu aamma qulakkeertariaqarparput.

Kommunit qulaani pineqartut aamma isumaqarput ullumikkut kommunit suleqatigiissutigisinnaasaat anguneqarsinnaasut kattutinngikkaluarluni. Qitiusumik ingerlatsinerup annikillisarmissaata piviusunngortitsinnissaa Naalackersuisunit piumassuseqarfiunnassaaq. Naalackersuisut oqartussaaffinnik ullumikkumiit annertunerusumik kommuninut nuutsisariaqarput kommuninillu tatiginninnerat annertunerusariaqarluni. *(Takuuk ilanngussaq 18)*

Per Nukâraq Hansen, suleqatigiit 5 (Ivittuut, Narsaq, Qaqortoq, Nanortalik), oqarpoq aaqqissuusseqqinnermi suliassatigut siammassissumik aaqqissuussinissaq salliutinneqartariaqartoq, naak ilisimallugu ilaatigut eqiterussisoqartariaqartassasoq. Naalackersuisut saqqummiussaata soqutigalugit oqaluuseraavut, aaqqissuusseqqinnissamilu suliassanik akisussaaffinillu agguaassinissanut ata-sumik piffissalersuilernissaq tulliummat erseqqissaassutigineqassasoq kissaatigissavarput.

Ilinniagaqarsimallutik sulisinnaasut tunngaviusumik annertuumik aaqqissuussiffiginissaannut aningaa-sanut nunanullu allanut naalackersuisup saqqummiussinermini anguniagassatut taasai tamakkiisumik tapersorsorpavut. 2008-mi kommunalbestyrelsinut qinersisoqareersinnaaneramik eqqarsaamma "kinguaari-it" nikinnissaannut piareersimanissaq anguniagaasimappat aperisariaqarpoq soormi kommunit aaqqissuussaanerat akisussaaffiillu agguarneqarnissaat pillugit annertuumik paasititsiniaaneq qinigaaffik tamakkerlugu ingerlanneqarunik? - soorlumi nunap immikkoortuini assigiinngitsuni piareersarnerit soorlu kujataamiut uagut gruppitsinni qinersinerup kingorna ulluinnarni suliassatsitut tigusimagivut. *(Takuuk ilanngussaq 19)*

Karl Lyberth, Maniitsumi kommunalbestyrelsimit aallartitaq, saqqummiussat tunngavigalugit oqarpoq Aaqqissuussaannermut Isumalioqatigiissitat suliaat amerlanerussuteqartunit naammagineqanngitsoq, periarfissallu allat isigineqartariaqaraluartut. Kommunini innuttaasut isummernissaminut piffissaq annerusoq pisariaqartippaat. Periarfissat allat aamma saqqummiunneqartariaqaraluar-

put - kommunit sisamaannangortinneqarnissaat ilumut pissusissamisoornerseq imaluunniit allatut aaqqiisoqarsinnaanersooq sinerissami kommunit erseqqinnerusumik aperineqartariaqaraluarput oqarfigiinnarnagit sisamaannangussasut, taamaaliunngikkunillu pinngitsaalineqassasut.

Aappaagumut isummereertussaavugut isumalioqatigiissitat inassutaat naapertussagaanni, maannakumulli apeqqutit amerlanerpaarpaarpaartaat akineqarsinnaangillat - aningaasanut tunngasut, qinikkat sumiissanersut qanoq issanersut. Tamakku apeqquterpassuit arlaannattaluunniit akisinnaanngilaat. Taamaattumik kissaatiginaraluarpoq suliap unitsikkallarneqarnissaa, imaanngitsoq unitsivillugu. Isumaqarpunga KANUKOKA naalakkersuisullu nalileeqqittariaqartut - immaqa suliaq alataluaq ingerlanneqaleruni pitsaanerussagaluartoq, kommunillu taakkua eqqugaasussat aperinerulugit ataqqinerullugillu ingerlanneqaruni immaqa taava suliaq innuttaasunut kommuninilu qinikkanut paaseqatigiiffiunerusumik ingerlalissagaluartoq takorloorakku.

Jens Lars Fleischer siulittaasutut eqikkaalluni oqarpoq suleqatigiikkuutaat saqqummiussaat siulersuisunngortussat najoqqutassamittut suliassamittullu tigussagaat. Paasivara kommunit siunissami aaqqissugaanissaannut tunngatillugu suliap mannamut ingerlanneqalersup unitsinneqarani ingerlanneqarnissaa kaammattuutigineqartoq. Kisiannili piumasaqaatit ersarissut tassaapput kommunit imminnut qanitariit suleqatigiiffiunnaasunik sukumiisumik eqqartuinissaannut suli periarfissinneqassasut, sukumiisumik pilersaarusiormi tunngavissanik atortussanillu saqqummiussuisoqassasooq kiisalu sivisunerusumik piffissaliisoqassasooq - tassa aalajangiivinnissaq kinguartinneqassasooq.

Atorfeqartitsinikkut politikikkullu qanoq inissisimajumaarnissaq sukumiisumik eqqartorneqartariaqartoq aamma suleqatigiiaanit saqqummiunneqarpoq.

Aaqqissuussaanermulli tunngasut kisimiilluta aalajangersinnaanginnatsigit qitiusumilli oqartussat suleqatigalugit ingerlanneqartussaammata siulersuisunngortussat maani aallartitat ataatsimiinneranni saqqummiunneqartunik naalakkersuisunut ingerlatitseqqinnissaq pisussaaffittut tigussavaat.

Oqaluuserisass. imm. 12: Ukiup kommunia

Oqaluuserisassat akuersissutigineqarnerannut (imm. 3-mut) atatillugu immikkoortoq taanna peerneqarpoq siunnersuutigineqartut ikippallaarnerat pissutigalugu.

Oqaluuserisass. imm. 13: Tamalaat

Jens Lars Fleischer ataatsimeeqataasunut, najuuttunut, ataatsimiinnermi aqutsisumut, oqalutsimut KANUKOKA-milu sulisunut qujassuteqarpoq. Ilisimatitsivoq siulittaasunngoqqikkusussimagaluarluni, kisianni aatsaat borgmesteritut suliassani nuannerunartitani annaassanngikkuniuk. Aallartitallu partiimit Siumumeersut pingaartissimavaat piffissaq tamaat atorlugu KANUKOKA-mi siulittaasuisoqassasooq. Taamaattumik 1. juuli 2005-imiit siulittaasunngussalluni qinigaasooq Lars Karl Jensen tikilluaqquaa.

Lars Karl Jensen periarfissinneqarpoq siulittaasunngortussatut aallartitat ataatsimiinnerat nagga-serlugu oqaaseqarnissaminut (*takuuk ilanngussa 20*).

Ilanngussat

- Ilanngussaq 1:** Hans Enoksenip oqalugiaataa - *qupp. 17*
- Ilanngussaq 2:** Jens Lars Fleischerip siulittaasutut nalunaarutaa - *qupp. 18*
- Ilanngussaq 3:** Knud Kristiansenip imm. 4 pillugu oqaasii - *qupp. 21*
- Ilanngussaq 4:** Johanne Olsenip imm. 4 pillugu oqaasii - *qupp. 22*
- Ilanngussaq 5:** Arne Rafaelsenip imm. 4 pillugu oqaasii - *qupp. 24*
- Ilanngussaq 6:** Kunnak Lorentzenip imm. 4 pillugu oqaasii - *qupp. 24*
- Ilanngussaq 7:** Lars Lundbladip imm. 4 pillugu oqaasii - *qupp. 26*
- Ilanngussaq 8:** Tommy Marøp imm. 10 pillugu oqalugiaataa - *qupp. 27*
- Ilanngussaq 9:** Kiista P. Isaksenip imm. 10 pillugu oqaasii - *qupp. 31*
- Ilanngussaq 10:** Ane Egede Mathæussenip imm. 10 pillugu oqaasii - *qupp. 32*
- Ilanngussaq 11:** Nikolaj Jeremiassenip imm. 10 pillugu oqaasii - *qupp. 32*
- Ilanngussaq 12:** Johanne Olsenip imm. 10 pillugu oqaasii - *qupp. 33*
- Ilanngussaq 13:** Jaappili Boassenip imm. 10 pillugu oqaasii - *qupp. 33*
- Ilanngussaq 14:** Josef Motzfeldtip imm. 11 pillugu oqalugiaataa - *qupp. 34*
- Ilanngussaq 15:** Johanne H. Nielsenip imm. 11 pillugu oqaasii - *qupp. 37*
- Ilanngussaq 16:** Johanne Olsenip imm. 11 pillugu oqaasii - *qupp. 38*
- Ilanngussaq 17:** Augusta Sallingip imm. 11 pillugu oqaasii - *qupp. 38*
- Ilanngussaq 18:** Emilie Olsenip imm. 11 pillugu oqaasii - *qupp. - 39*
- Ilanngussaq 19:** Per Nukâraq Hansenip imm. 11 pillugu oqaasii - *qupp. 40*
- Ilanngussaq 20:** Lars Karl Jensenip siulittaasussatut qinigaanermini oqaasii - *qupp. 40*

Ilanngussaq 1: Hans Enoksenip oqalugiaataa

Asasakka aallartitatut ataatsimiittut.

Siullermik qujarusuppunga KANUKOKAp aallartitaasa ukiumoortumik ataatsimiinnerannut peqataaqullunga aggersarneqarsimagama. Kommunit aallartitaasa ataatsimiinnissaanni qaaqusatut peqataanissara nuannaarutigaa ullullu soqutiginarlutillu pissanganartuusussat qilanaarfigaakka.

Immitsinnut ineriartortinnaviannilagit allaffissoqatigiittuaannasagutta. Taamaattumik allaffissuutit assigiinngitsut sorliit sipaaruteqarfigisinnaanerivut isertuaatsumik oqaluserinissaat pingaaruteqarpoq. Nunatta aqunneqarnerata ingerlatsiviginerani sipaarutaasinnaasut inuunita atugarissaarfiutinnissaannut allanut atorneqarsinnaapput, soorlu ilinniartitaanerit pitsaanerulersinnissaannut, peqqissuunnissatsinnut inunnillu isumaginninnerup iluani pitsanngorsaatinut susassaqaarfinnilu allani pitsanngorsaaffigerusutatsinnut.

Namminersorneq pillugu Isumalioqatigiissitat kajumissaarutigaat pisortatut ingerlatsinerput allatut aaqqissutissagipput marloqiusamik ingerlaaseqarneq pinngitsoortikkumallugu. Namminersorneq pillugu Isumalioqatigiissitat isumaliutississutaanni piumasarineqartutut nutaanillu periaaseqarluta aaqqissuussinissaq kommunillu suliassaasa aaqqinneqartarnissaannik kommunit kissaateqarnerisigut Naalakkersuisut KANUKOKA suleqatigalugu aaqqissuussaaneq pillugu ataatsimiititalianik pilersitsipput, siunnerfeqarluartumillu sulineq ingerlalluarpoq innuttaasut peqataatillugit, Naalakkersuisummi pingaartilluinnarpaat nunatta siunissaa politikerit atorfillillu kisimik ilusilersussanngikkaat.

Kommunit pitsaanerusunik akikinnerusunillu iliuseqarusuppata uagut naalakkersuinermik suliqartuusugut pisussaaffigaarput tamanna periarfissaqartissallugu. Kommunilli siunissami aaqqissuussaanaissaat aningaasaqarneq kisiat aallavigalugu tunngaveqartinneqartariaqanngilaq, kisiannili aamma nunatta isorartoqisup innuttaasullu akornanni pissutsit isumaliutini ilaatinneqartariaqarlutik. Naalakkersuisut pingaartilluinnarpaat – ilami allaat aalajangiisuulluinnartutut isigaat inuk qitiutissallugu.

Inatsisartut 2004-mi ukiakkut ataatsimiinnerminni innersuussutit makku arfiniliusut ataatsimoorlutik aalajangiuppaat Aaqqissuussaaneermullu Ataatsimiititaliap maannakkut killiffigisamik nalunaarusiamminni makku naliliissutigalugit:

1. Pisortat ingerlatsiviini aaqqissuussaaneq pingaarnerpaajunngilaq. Pingaarneruvoq suliassat pitsaasumik aaqqinneqartarnissaat.
2. Namminersorerullutik Oqartussat kommuninut tunngatillugu tunngaviatigut taamaallaat akisussaaffigissavaat inatsiseqartitsinikkut suliassat kommuninillu nakkutilliineq.
3. Kommunit nunap immikkoortuinut anginernut ataatsimut eqitertinneqassapput.
4. Suliassat pitsaanerusunik akikinnerusunillu suliarisarnissaannut paasissutissiisarnikkut teknologii sakkussaavoq pingaaruteqartoq.
5. Sanaartornikkut suliassat kommuninut suliarineqartalissapput.
6. Akileraartitsisarnikkut suliassat qitiusumik imaluunniit nunap immikkoortuinit isumagineqartalissapput.

Innersuussutigineqartut tunngavigalugit ullumikkut kommunit 18-usut kommuninut angisuunut sisamanut ataatsimuulersinnissaat aaqqissuussaaneermut ataatsimiititaliap siunnersuutigaa. Kommunit angisuut taakku sisamat Namminersorerullutik Oqartussat suliarisartagaat arlalippassuit suliarisallissavaat. Taamatut annertutigisumik suliassat tunniussuunnissaat pingaaruteqarpoq pisariaqarlunilu, tamannalu Aaqqissuussaaneermut Ataatsimiititaliap siunnersuutigaa kommunit ataatsimuulersinniarlugit angisuut imminut napatissinnaangortillugit. Ullumikkut kommunit mikinerpaat tassaapput suliassat qanoq amerlatigisut Namminersorerullutik Oqartussanit kommuninut nussornissaannut killiliisuusartut.

Suliassat aaqqissuussaaneermullu iluarsartuusseqqinnissaanni siunertarineqarpoq kattussuunerisigut imminut napatissinnaanerulernissaat suliat tungaatigut aningaasarsiornikkullu. Tamanna tunngavissaavoq kommunit suliassanik Namminersorerullutik Oqartussanit tigooraasinnaalernissaannut. Tassa suliat aaqqissuussaaneermullu iluarsartuusseqqinnissaat kommuninik iluarsartuusseqqineruinnaanngilaq pisortalli ingerlataasa tamarmik iluarsartuusseqqinnissami pineqarlutik.

Naalakkersuisut aalajangiisarnermik oqartussaaneermut tunngaviatigut qanilaassuseq siammartiterinissarlut pingaaruteqarlunartutut isigaat, siunissami kommunit aaqqissuussaanaissaat eqqartorneqartartillugu. Suliassat sapinngisamik innuttaasut qanillugit aaqqinneqartarnissaat kissaatigaarput, inatsilerineq aningaasaqarnerlu iluaqutaasumik ingerlanneqartassappata.

Qanilaassuserli innuttaasuni imaaginngilaq naalakkersuineramik sulialinnut qanillatorneq. Pisortat kiffartuussinerata pitsaasuunissaa taamatutaaq innuttaasumut pingaaruteqartigaaq. Taamaattumik assersuutigalugu pingaaruteqarpoq innuttaasup immersugassamik illoqarfimmi nunaqarfimmiluunniit kommunip allaffianut ajornangitsumik aallersinnaanissaa, ammasarfiit oqarasuaatitigullu attaveqartarfissat atoruminartuunissaat, suliassat innunut tunngasut pilertortumik suliarineqartarnissaat akissutisiallu inatsisinut naapertuunnissaat.

Kommunit ikinnerusut qanilaassuserlu imaalillugit ataatsimoortinneqarsinnaapput kommunit najukkani kiffartuussivii mikisut annertusaavagineqanerisigut, innuttaasut pilertortumik eqqortumillu sullitarilerlugit. Tamanna ilaatigut pisinnaavoq paasisutissiisarnermi teknologii atorluarnerulerlugu saaffiginnittarfiit ajornanginnerusumik kommunimi ingerlatsivinnut attaveqartilerlugit.

KANUKOKAp siulittaasuata Naalakkersuisullu 2004-mi Aaqqissuussaannermut Ataatsimiititaliap ilisaritinnerani pingaaruteqartutut erseqqissarpaat KANUKOKAp, kommunit ataasiakkaat innuttaasullu qanittumik suleqatigiillutik suliassat aaqqittassagaat. Piumasaqaat taanna isumaqarpunga Aaqqissuussaannermut Ataatsimiititaliap annertuutigit naammassisimagaa. Tassa Aaqqissuussaannermut Ataatsimiititaliap borgmesterit tamaasa ataatsimeeqatiginikuuai ullumikkullu kommunit amerlanersaat tikeraareernikuullugit innuttaasullu arlaleriarlugit ataatsimiitsittareerlugit. Ataatsimiititaliaq aamma aallartitat ataatsimiinneranni matumani najuuppoq ukiamullu Borgmesterit Kommunaldirektørillu ataatsimiinnissaanni aamma najuutissalluni. Ataatsimiititaliaq 2004-imi Kangerlussuarmi nunaqarfiit pillugit ataatsimeersuarnermi peqataavoq nunaqarfiillu peqatigiiffianik KANUNUPE-mik ataatsimeeqateqartareerluni.

Taamaattumik ataatsimiititaliap ukiamut inaarutaasumik nalunaarusiornissaa Naalakkersuisut soqutigalugu qilanaaraat. Kingorna naalakkersuineramik suliallit innutaasullu akornanni amerlasuunik oqallittoqartarumaarpoq. Inatsisartut 2006-imi upernaakkut ataatsimiinnissaanni Aaqqissuussaannermut Ataatsimiititaliap siunnersuutissaa Inatsisartut inaarutaasumik isummerfigissavaat.

Kommunalbestyrelsini ilaasortat qinigaarlaat qinigaqqittullu qinersineq pillugu pilluaqqujumavakka periarfissaqartitanageralu qujassutigerusullugu kommunit siunissaat pillugu Naalakkersuisut isumaliutaasa ilaat saqqummiussinnaagakkit. Tamassi ataatsimiilluarnissassinnik kissaappassi.

Ilanngussaq 2: Jens Lars Fleischerip siulittaasutut nalunaarutaa

Naalakkersuisut siulittaasuat, naalakkersuisuni ilaasortat, aallartitat, naalagaaffiup sinniisaa, borgmesterit qaaqqusallu.

KANUKOKA-p siulersuisuniit nuannaarutigaarput kattuffiup ataatsimeersuarneranut taama amerlatigisut soqutiginillutik najuukkusummata.

Ukioq manna kommunalbestyrelsinit qinersiviuvoq, mannaluu iluatsillugu kommunalbestyrelsinit qinigaasut tamaasa pilluaqqorusuppakka – minnerunngitsumillu borgmesterit nutaat aammalu aallartitat nutaat qinersivimmi uani kattuffimmi oqartussaasutut qullersaasussat sulilluarnissaannik kissaappakka.

Piffissap qinigaaffiusup nutaap aallartinnera aamma kattuffiup allattoqarfiani malugilluareerparput soorlu kommunalbestyrelsit nunaqarfinilu aqutsisut inassitsitertarnerannut tunngasutigit inatsisit pillugit saaffiginnittorpassuaqarneratigit aammalu "politikerinik pikkorissartitsinernik" taaneqartartunik neqeroorutitta soqutigineqarluarneratigit. Pikkorissarnerni kattuffiup neqeroorutigisaani taakkunani qitiutillugit sammineqartut ilagaat qinikkat suut susassarineraat atorfillillu suut susassarineraat – uppernarsiuartarparpullumi tamakku erseqqissassallugit oqaluuserissallugillu aamma pingaaruteqartorujussuusut.

Pisarnitsit siulersuisuniit allakkatigit nalunaarusiarpup aallartitanut tamanut nassiuunneqareersoq innersuussutigalugu una oqaasiinnartigit nalunaarusiaq ilanngullugu aallartitaniit sulianik ingerlanneqartunik nalilersuinissaannut tunngavissatut tigoqqussavarput.

Upernaq inatsisartut ataatsimiinnerminni aalajangerpaat **akileraartarnermut suliaq** maannamut kommunini ingerlanneqartoq Aaqqissuussaannermut Isumalioqatigiissitap suliaata naammassinissaa utaqeqqaarnagu piaartumik qitiusumit ingerlanneqalernissaa naalakkersuisuniit piareersarneqassasoq. Tamanna pillugu kommunit suli tusarniaavagineqarsimangillat – taamaaliernerlu kommunit avaqqutiinnarlugit iliorniarnertut assut isorisarialittut kommuneqarfiit kattuffi-

ata siulersuisuisa nalilerpaat.. Taamaattumillu siulersuisuniit naleqquttuutippaput aningaasaqarnermut naalakkersuisoq **Josef Motzfeldt** aallartitanut nassuiaateqarnissaanik qinnuigissallugu. Ullumilu taamaaliussamaarpoq.

Soorlu aamma oqaluuserisassat allattorsimaffianni takuneqarsinnaasoq, **innarluutillit isumagineqarnerat** pillugu kommunit marlussuit kattuffiullu siulersuisui oqaluuserisassannortitsisimapput.

Apeqqut taanna piffissami qaangiuttumi qassiiliuutaanerpaanut ilaavoq, tamanullu naammaginarumik aaqqiissuteqar-toqarnissaa tamatta soqutigaaqput kissaatigalugulu. Taamaattumik naalakkersuisunut ilaasortap suliassaqarfimmi tamamani oqartussaasup **Tommy Marøp** maani najuunnera nuannaarutigaaqput, ullumilu nassuiaateqarnissaa qilanaaruti-galutigu. Tamanna erniinnaq uterfigeqqilaassavara.

Kommunit ataatsimoortumik tapiissutit pillugit isumaqatigiinniarnert naammasseqqammerput.

Ilinniartitaanerup tungaatigut malunnaatilimmik suliniuteqaqqinnissamat peqataajumalluta neriorsuisimanerput ataatsi-moortumik tapiissutit pillugit ukioq manna isumaqatigiinniarnernut sunniuteqarpoq. Qularutissaanngilaq tamanna si-unissaq ungasinnerusoq eqqarsaatigalugu tamatta – tassa Namminersornerullutik Oqartussat kommunitillu – annertuumik iluaqutiginnaajumaaripput. Aammali pingaartissimavarput akileeqaataassutissatta siunissaq qaninnerusoq eqqarsaati-galugu iluaqutaanissaat, tassa innuttaasut isumaginnikkut aningaasalersugaagaluartut ilinniagaqarneriuteqalernerisi-gut.

Taamaattumik ilinniartitaanerup tungaatigut annerusumik suliniuteqarnissamat aningaasaleeqataassutissavut kinguar-tinneqarput, tassa neriorsuutigisimasatta 25 mio. kr.-it affaannaat 2006-imi akilissagatsigit, imaappoq tapiissutit tamak-kiisumik aatsaat 2009-imi tunniunneqassammata, 2008-miunngitsoq.

Ilinniartitaanerum aningaasaliissutissat tullerriaarneqarneranni kommunit kissaatigisaat eqqarsaatigumallugit Naalak-kersuisut neriorsuipput. Isumaqatigiinniarnernilu erseqqissarsimavarput meeqqanik inuusuttuaqqanillu isumaginnin-nermi sulisut ilinniartitaanissaat pikkorissarneqartarnissaallu pingaartilluinnaripput.

Isumaqatigiinniarnerni sammisat pingaartut aamma ilagisimavaat sanaartorfissanik piareersaanerum tunngatillugu aningaasaliinissamik kommunit Namminersornerullutik Oqartussanut piunasaqaataat. Isumaqatigiissutigivarput 2006-imiit ukiumut millioninik marlunnik kisitsisitalinnik sanaartorfissanik piareersaanerum tunngasunut tamanut Nukissior-fitsigoortumik aningaasaliisoqartassasoq. Taamatuttaaq sanaartorfissanik piareersaasarneq pillugu inatsisitaassaq 2006-imi upernaakkut inatsisartut ataatsimiinneranni saqqummiunneqassaaq.

Ataatsimut oqaatigissagaanni ataatsimoortumik tapiissutit pillugit isumaqatigiissut aningaasatigut sukangasumik isu-maqatigiissutaavoq, imarisamigut inuiaqatigiinnut tamanut iluaqutaaniartussaq. Pingaartumik qilanaarivarput inuusut-tutsiarsuit suliffeqaratik napaarlinnalersut ukiuni aggersuni pikkorissarlutik ilinniaqqilernissaat.

Innarluutillit isumagineqarnerannut tunngasut uterfigeqqilaassagukkit paasitinneqarpunga 2002-mi Kalaallit Nuna-anni innarluutillit 735-iusimasut. 2005-imi amerlisimapput 825-nngorlutik. Piffissami tassani Namminersornerullutik Oqartussat aningaasaliissutit ukiumut procentip ataatsip affaa missiliuinnaarlugu qaffattarsimammattigik nalunaaqqut-tap-akunneri innarluutilinnut tapersersuisunut aningaasaliissutaasartut agguaqatigiissillugu 20 procentinik amerlane-rusunik ikileriasimapput.

Innarluutillit isumagineqarneranni kiffartuussinerup qanoq qaffasitsiginissaa kommunit aalajangerneq ajorpaat, taa-maattumillu kiffartuussineq millisinneqaqqullugu nalunaarfingeqartannikkutta akunnattoortussaavugut – tassa Nam-minersornerullutik Oqartussanut akiliussisussaagatta kingorna matussuserneqanngitsoortussanik.

Namminersornerullutik Oqartussat tungaanniit ukiuni arlaqalersuni oqartoqartarpoq kommunit tapersersorteqarnermut nalunaaqquttap-akunnerinut amerliartuinnartunut aningaasaliissuteqartartut angerlarsimaffimmi ikiorteqarnermut si-paarniarlutik. Tamanna eqqunngilaq. Eqqortoq unaaavoq innarluutillit aningaasaliissutit taakkuusut atorlugit isumagi-sassat amerliartortillugit kiffartuussineq annikilliarortoq. Tamanna pillugu Namminersornerullutik Oqartussat paasitin-riartussaavavut aningaasat pisassarisavut matussuserneqarniassammata.

Tusarlunneqartareersutuut **meeqqat inuusuttuaqqallu** sumiginnagaallutik erloqisut ajoraluaqisumik amerliartorput. Inuit misigissusillit ajornartorsiutaannik oorinnngorlugit naatsorsuiuarneq nuannarisarinngikkaluarpara. Taamaattorli aningaasat atorneqartut qanoq amerlatiginerat suliassaqarfiiit qanoq annertutiginerannut takussutissiisnnaasarmat oqaa-tigissavara 2004-mi suliassaqarfimmut tamatumunnga kommunit 97 mio. kr.-it atorneqarsimammata, tassa missinger-

suusianit 16 mio. kr.-inik amerlanerit. Taamaattorli suliniutit taama aningaasatigut nalillit annikigisassaannikkaluartut nassuerutigisariaqarparput suliniutivut pitsaanerusariaqarmata.

Ukiut pingasut missiliorlugit matuma siorna taamani isumaginninnermut naalackersuisuusoq atsioqatigiilluta kommunit kajumissaarpavut meeqqanut inuusuttuaqqanullu politikikkissaminnik aalajangersaaqqullugit – taamatut politikkeqarnissaq avataanillu qanoq isigineqarnissaq piinnarnagit, kisianni ataqatigiisumik angusaqarfiulluurtumillu suliniarnissamut najoqqutassaqarnissaq pillugu.

Maannamulli kommunit tallimaannaat kajumissaarut tamanna malissimavaat, matumuunalu kajumissaarut tamanna nangeqqikkusuppara. Qularutiginngivippara meeqqat inuusuttuaqqallu pillugit politikikkissamik aalajangersaanikkut suliniutit atuuttut suliniutaajumaartussallu nutaat ajunnginnerusumik periarfissinneqassagaluartut.

Kommunit tungaanniit kissaatigineqarnerujartorpoq siusissukkut iliuseqartarnissaq, taamaalillutik angerlarsimaffiup avataanut inissiisariaqartarnerit ikilisinneqarsinnaaniassammata. Tamatuma peqatigisaanik kommunit ilaanni inuusuttuarannguit inissiffissaaleqissunneqartorujussuupput, tassa Namminersornerullutik Oqartussat ulloq unnuarlu paaqqinnifiutaanni tigujumaneqanngimmata meeqqanut allanut angerlarsimaffimmiittunut ajoqutaanissaat annilaangagalugu. Meeqqat angisuut tamakku atornerluinermik ajornartorsiuteqarput ileqqoqarpullu inunnut allanut annilaanganartumik akuleruffigerusunngitsumillu.

Kommune angerlarsimaffiusoq nukippassuit atorlugit aaqqiiniuteqartaraluartoq ilaannikkut Danmarkimi paaqqinnittarfimmik inissiiffissarsiornissaq pisariaqalertarpoq, tassa nunatsinni ulloq unnuarlu paaqqinnittarfiit tiguisumangimmata. Ulloq unnuarlu paaqqinnittarfimmi sulisut ilinniarsimasut meeqqat inuusuttuaqqallu taakku tigujumangippatigut taava kia tigorussavai?

Namminersornerullutik Oqartussat kommunit kajumissaarpaat meeqqat inuusuttuaqqallu isumagineqarnissaat pillugu misiligutaasunik aaqqissuusseqqullugit. Kommunit arlallit ulloq unnuarlu paaqqinnittarfimmik ornittakkamilluunniit pilersitsinissamut soqutiginnikkaluarput, akissaqaratilli. Namminersornerullutik Oqartussat tapiissuteqartanngillat, taamaalillunilu ajornartorsiut "ingerlateqqeqattaarneqalersarpoq", tassani pineqarmata meeqqanut inuusuttuaqqanullu inissiiffissat Namminersornerullutik Oqartussat ulloq unnuarlu paaqqinnittarfiutaasa tiguisinnaannginneratigut imaluunniit tiguserusunnginneratigut amigaataalersut.

Angerlarsimaffiup avataanut meeqqanik inuusuttuaqqanillu inissiisarneq immi ajornartorsiutit sorlaannik iluarsiissutaanaviannigilaq. Suliniutit meeqqat peroriartorneranni siusissukkut aallartitassaapput, ilaqutariillu ataatsimut isigalugit suliniuteqarfignissaapput. Ilaqutariinnermut Pisortaqarfik KANUKOKA-lu isumaqatigiissimapput tamakku pillugit naapeqatigiinniarlutik, ajornartorsiutit piffissaagallartillugu iliuseqarfigneqartarnissaat pillugu siunnersuusioqatigiikkumallutik.

Meeqqat inuusuttuaqqallu iluamik isumagineqarnissaat najukkani ataasiakkaani ulluinnarni politikikkut ilungersuusassat ullumikkut annersaat. Meeqqanik sumiginnaanerup taama malunnartiginera inooqataaffigisinnaanngilarput.

Siulittaasutut allakkatigut nalunaarutinni oqaatigaara ilaqutariit nukittorsarneqarnissaat qitiulluinnartumik inissisimaasoq. Ullumikkummi Kalaallit Nunaanni inuiaqatigiinnut inuiaqatigiinnillu imminnut napatittunik pilersitsinissamik takorluukkatsinnut pingaarutilerujussuovoq ilaqutariit ataasiakkaarlutik nakuullutik pissutsillu ajunngippata ajorpataluunniit imminnut isumagalutik ingerlasinnaanissaat. Taamaattumik kommunit kattuffiatallu meeqqat inuusuttullu pillugit politikki ataqatigiissuunersoq ilaqutariinnullu sammisillugu ingerlanneqarnerisooq immikkut alaatsinaaqqissaartariaqarpaat.

Taamatut oqaaseqarlunga kommuneqarfiit kattuffiannut aallartitat ataatsimiinnerata neriulluarnartumik, nuannersumik, kajumissaataalluurtumik angusaqarfiulluurtumillu oqalliffiunissaa kissaatigaara.

Qujanaq.

Ilanngussaq 3: Knud Kristiansenip imm. 4 pillugu oqaasii

Siulittaasup nalunaarutaanut eqimattat imatut oqaaseqaateqassaput. Siullermik siulittaasoq Jens Lars Fleischer qutsavigissavarput, taamatut siulersuisut Kommununilla Kattuffiata ukiuni kingullerni ingerlasimaneranut nalunaarutaanut.

Qulequttat immikkoortillugit imatut oqaaseqarfigissavavut. Erseqqissaassutigissavarpullu eqimattami pisariaqartissimagatsigu, ilaatigut nalunaarummi qulequttat tikinneqartut itisilerlugit kaammattuutit, kiisalu KANUKOKA-mit pimo-orullugit iliuuseqarfigeqqitassatut, taamatullu attuumassuteqartunut sulisulissutigeqqitassatut ilaatigut oqaaseqarfigisagatsigit.

Nalunaarut aallaqaataanit, qulequttat oqaaseqarfiginngisavut akuersarpavut, iluarisimaarlugillu. Qulequttallu oqaaseqarfigisavut pisariaqartissimavarput taamatut uani tulliini isummorsorfigissallugit.

Piniarneq aalisarnerlu – inuussutissarsiutillu allat:

Eqimattat isumaqarput KANUKOKA-mit ilungersuullugu aqutissiusseqataaffigisariaqartoq, piniarnermut allagartat maannakkut iluseq sullissinerlu eqqarsaatigalugu annertuumik paamaarussineqartartoq, taamatullu piniartunut ataasiakkaanut allagartassap allaffissornikkut arriisaarunneqaleraangat aningaasatigut neqissaqarnikkut, pilersuiniarnikkullu naggataatigut piniartunut ataasiakkaanut annertuumik eqquisarmat, piniarnermut allagartat kommuuninit ingerlanneqalernissaat anguniarlugu.

Taamatullu eqimattat isumaqarput, inuussutissarsiutit eqqarsaatigalugu maannakkut oqallisigineqartoq, aammalu anguniaqassatut taakkarsoneqartoq, tassalu piniarnermik ilinniartitsisalermissaq periarfissatigut aqutissiorsinnaanera KANUKOKA-mit pimo-orullugu peqataaffigisariaqartoq, tassani piniarneq piniartullu pillugit misissuineq qanittukkut saqqummersoq innersuullugu nalunaarsoneqarmat piniarnerinnarmik inuussutissarsiuteqarneq pingaartumik inuusuttunit soqutigineerukkiartortoq, aammalu piniartuunerup siunissaa annikilliarortoq. Eqimattamilu isumaqarpugut piniarnerinnarmik inuussutissarsiuteqarneq ajornakusooraluttuinnartillugu piniakkallu aalajangersimasut killilersoneqarnerat annertusiartortillugu ”taartisiaqartinneqarneq” ajornata, arlaatigut tigussaasumik iliuuseqartariaqartoq. Pingaartutullu tamanna inatsisitigut tunngavissalerlugu qulakkeerneqarnissaanut KANUKOKA suliniuteqaqqullugu eqimattamit kaammattuutigissavarput.

Kiisalu eqimattami pingaartutut taarusupparput, piniarnerinnarmik inuussutissarsiuteqarneq ukiuni kingullerni ajornarsiartuinnarmat, ilaatigut sumiiffiit ilaanni piniarnermik inuussutissarsiuteqarnerup saniatigut takornarissanik angallassinermik tapertaqarneq inerisarneqarnissaa, soorunami periarfissarisat aallaavigalugit, allatigullu tapertaasinnaasut eqqarsaatigalugit. Tamannalu illuinnaasiunngitsumik pisariaqartoq eqimattat isumaqarput.

Soorunami eqimattami iluarisimaarlugu maluginiarparput siulersuisut naalakkersuisunut piniartut inuussutissarsiuteqarnerup ataavartumik aqqiiffigineqarnissaanik ujartuillutik saaffiginissuteqarsimanerat. Tassanilu aamma ingerlariqqinnermi kaammattuutigissavarput piniartut aningaasatigut annaasaqartarnerannut apeqqut aamma pingaartillugu sammineqassasoq.

Tassami nalunaarummi aamma taaneqartoq piniartut 5000,00 kr-ninik immikkut tapiissuteqarfigineqarnerat soorunami pisumi pineqartumi iluarisimaarnaraluartoq, eqimattami isumaqarpugut, aamma soorlu nalunaarummi taaneqartoq piffissaq sivilisunerusoq eqqarsaatigalugu ataavartumik aqqissuussinissaq pisariaqarlunnarmat. KANUKOKA –lu suleqataanissamat piareersimalluni ersarissumik nalunaaruteqarsimammat qujassutigarpur.

Aalisarnikkut piniarnikkullu tunisassiorneq, eqqarsaatigalugu, tunisassiallu suliarineqartarneri aallaavigalugit eqimattami pingaartutut isigaarput tunisassiat sapinngisamik nunatsinni naammassillugit suliarineqartalersinnaaneri, ajornanngippat attuumassuteqartut suleqatigalugit anguniartariaqartoq. Kiisalu tunisassiorfinnik, tunitsivinnik pilersitsinerni aamma sumiiffiit ”tulluunerusut” inissiivigineqartarnissaat soorunami attuumassuteqartunut annertuumik iluaqutaasamat aamma kaammattuutigerusunnaarpoq. Tassuunakkut tunisassianik pilersuisut, tunisassiorullu ataqatigiilluinnartumik aqqissuussivigineqarsinnaaneri eqqarsaatigalugit. Uanilu aamma ”suliareqqiisarfiit” eqqarsaatigalugit.

Kiisalu eqimattami pingaartutut taarusupparput, piniarneq eqqarsaatigalugu nunatsinni nungusaataannngitsumik piniarneq aallaavigalugu ingerlanissaq siunertaasariaqarmat, illuatungaanilli ”killilersuineq” ”matooraanerunngitsorli”.

Eqimattamilu soqutigissagaluarpurput tusarfigissallugu ”Kommununini inuussutissarsiutinik siuarsaanissaq” pillugu suleqatigiissitap maannamut killiffia.

Meeqqat atuarfiat:

Eqimattami iluarisimaarparput meeqqat atuarfiat, ilinniartitsisullu pillugit nalunaarummi taakkarsorneqartut.

Eqimattamilu innersuukkusupparput, KANUKOKA-mit anguniarneqassasoq, pingaartumik illoqarfanni mikinerni, isorliunerusunilu ilinniartitsisussaaleqineq iliuuseqarfiginiarlugu aqqissuussaasumik iliuuseqartoqassasoq, soorlu: Ilinniartitsisut aningaasarsiaasigut ajunngitsorsiassaqaqtitsinikkut, inigisamut akiliutitigut annikillisaaffigineqarnikkut, imaluunniit ukiut aalajangersimasut atorfeqarnissamik isumaqatigiissuteqarsinnaanermut ammaassinikkut, arlaatigut ajunngitsorsiassaqaqtussamik. Taamaasilluni eqimattami isumaqarpugut tassuunakkut illoqarfanni mikinerusuni, isorliunerusunilu ilinniartitsisoqarniarneq pitsaanerusumik kinguneqarsinnaasoq.

Taamatullu aamma ilinniartitsisut inissaqarniarnerat ilaatigut illoqarfanni, nunaqarfinnilu arlalinni ajornartorsiutaalersartoq qaangerniarlugu ilinniartitsisut inissaqarniarnerat salliutinneqartunut ilaatinneqarsinnaanerinut KANUKOKA aamma aqutissiuueqataassasoq.

Taamatullu aamma meeqqat nunaqarfinnit illoqarfimmut atuariatortartut eqqarsaatigalugit ilinniartut inissiaannik ajornartorsiuteqarneq sumiiffiit ilaanni annertusiartortoq arlaatigut KANUKOKA-mit pimoorullugu aqutissiuunneqarnissaa kaammattuutigissavarput. Taamaasilluni meeqqat atuarnissaraluannik unitsitsisarneq aamma takussaagaluttuinnartoq pilertornerusumik qaangerniarneqarsinnaammat.

Tassami maannakkut ajornartorsiummi tassani ilaatigut kommuunit ataasiakkaat inatsisitigut ”unioqquutitsisunngortarput” ilinniartut inissiaannik amigaateqarneq pissutigalugu meeqqanik nunaqarfinnit illoqarfimmut atuariatortussaagaluarnik ”itigartitsisariaqalartarneq” ajuuarnaqqisoq pissutigalugu.

Soorunamili eqimattamit annertuumik kaammattuutigissavarput, sinerissami atuarfiit aserfallassimasut pilertornerusumik ataqatigiissaakkamillu aserfallatsaalineqarnissaat anguniarneqassasoq.

Kiisalu eqimattamit kommuuninut kaammattuutigissavarput, atuartut arlaatigut illoqarfittuunniit ikinngutinut paasisassarsiorlun, paarlaasseqatigiinnikkulluunniit aqqissuussisarnissat ingerlattaqqullugit, atuartunut annertuumik iluaqutaasarneri tunngavigalugu.

Inussutissarsiutitigut ilinniartitaaneq:

Ilinniartitaaneq eqqarsaatigalugu eqimattamit kaammattuutigissavarput nunatsinni kalaallisuinnaq oqaasillit ilinniartitanikkut periarfissarsiunneqarnissaat kattuffimmit ilungersuullugu anguniarneqassasoq. Taamatullu aamma allassinnaangitsut, atuarsinnaangitsullu periarfissiuunneqarnissaat.

Taamaasilluta eqimattami siulersuisut nalunaarutaat kaammattuutininik ilalerlugu taamatut oqaaseqarfigaarput.

Ilanngussaq 4: Johanne Olsenip imm. 4 pillugu oqaasi

Siulittaasup saqqummiussaaniit makkua oqaaseqarfigerusuppagut:

Kommunit ataatsimut isigalugit aningaasaqarniarnerat 2001 -imiit ilorraap tungaanut ingerlasimasoq iluarisimaarneqarpoq, tassami allaat 126 mill. Kr.nit angullugit amigartooruteqarsimaneq ullumikkut nungupajaavissutut oqaatigineqarsinnaammat. Uani gruppemii pingaartut aamma oqaatigineqarpoq Namminersornerallutik Oqartussat tamatigut kommunit aningaasarliuleraangata assinganik malugisarmatigut. Taamaattumik siunissaq qaamanerusutut isikkoqartoq neriutigineqarpoq, tassami kommunit aningaasariisaaraangata Nunatta Karsiata tamanna aamma malugisarmagu.

Siulittaasup saqqummiussinerani assigiimmik akeqartitsinerup ilaatigut atuutilereersup eqqaaneqarsimannginnera ippigineqarpoq. Aammali paasineqarsinnaalluni atuunnerata sivikinnera nalilersuinissamut aporfmsaq. Taamaattorli gruppitsinniit oqaatigerusupparput takussutissat ersarereersut ilaatigut pissutaallutik kommunit mikinerusut avinngarusimanerusuniittullu akit assigiinngitsut atuutilernerini atugarisaat ajortissimmamata. Takussutissat malunniutereersut tassaapput ilaatigut kallerup inneranut akit qaffarujussuarsimaneri, erngup akiata qaffassimanagera il. II. Assersuutitut ersarissutut taarusupparput ilinniartitsisussaqaarniarneq qiviraanni malugineqartalereersut ilagimmassuk ilinniartitsisut illoqarfinnut anginernut ilaatigut kallerup

innerata erngullu akikinnerunera pissutigalugu nuukkusuttalersimanagerat, tassami illoqarfinni taakkunani kallerup inneranut akiliutit annikinneralaarsuannngornikummat Maani ataatsimeersuarnitsinni ersarissumik unneqqarissumillu saqqummi-usuinissarput pingaartikkatsigu aamma assersuutitit eqqaarusupparput Uummannami timersortarfimmi ukiumut kallerup inneranut akiliutit 60.000 kr.ninik qaffassimammat. Assersuutit takutippaat assigiimmik akeqarunnaarsitsinerup meeqqat aamma annertuumik eqqoraat. Taakkuninnga eqqaasaqarnitsinnut pissutaavoq siunissami assigiimmik akeqar-titsinerup nalilersuifflineqarnissaani qulaani eqqaasagut pinngitsoorani aaqqiiviginiarlugit nalilersuinermi tiguneqarta-riaqassammata. Qanimut misissuinissaq eqqumaffineqartariaqarpoq kikkulluunniit kattuffimmi siulersuisunngus-sagaluarpata. Uku taakkartukkakka aningaasaqarnermut attuumassuteqarluinnarmata ilannguppakka.

Piniartut eqqartornerani kissaatiginartinneqarpoq GT-mik suleqateqarneq siunissami allisarneqartariaqartoq, taamaasil-luni takornariaqarneq eqqarsaatigalugu piniartunut aamma annertunerusumik aningaasarsiaqarnikkut iluaqutaanerunissaa aaqqissuussaanagerusumik angusaqarfioqqullugu.

Meeqqat atuarfiat eqqarsaatigalugu maluginiarneqarpoq isorliunerusuni ilinniartitsisussaaleqineq suli ajornartorsiu-taaqisoq. Taamaattumik timelærerinik suli pikkorissaajuarnissaq aammalu nunagisaq qimannagu ilinniartitsisunngorni-arsinnaanerup suli pitsaanagerusumik aaqqissuunneqarnissaa sulissutigeqquneqarluni, tassami ukiumi makkunani nunagi-saq qimannagu ilinniartitsisunngorniartarneq akuttusiartormat, piunasaqaatit sakkortusiartornerat ilutigalugu, taa-maattumik Kanukokap peqataaffigisaanik aaqqiiniarnissaq kissaatigineqarpoq. Aammattaaq angajoqqaat skolebestyrel-sit aqqutigalugit annertunerusumik ilaanissaat siunnersuisooqataanissaallu qaammarsaatigalugulu anguniaqquneqarpoq. Gruppitsinniilli Atuarfitsialaap iluatsikkaartulernera nuannaarutigineqarpoq, ilaatigut oqaatigineqarluni aatsaat ilisserne-qarnera naammassiaruaalersoq, tamannalu isumalluarnartoqartoq.

Gruppitsinni Kanukokap suli annertunerusumik pilersaarusoqataanissaa makku eqqarsaatigalugit kissaatigineqarpoq: illussanik sanaartorneq aammalu umiarsualiveqarneq. (Tassani handleplanit eqqarsaatigineqarput Kanukokap ilaatigut siuttuuffigisariaqaralugai).

Kommunit kattussuunneqarnissaat eqqarsaatigalugu gruppitta kissaatiginartippaat kommunet suli annertunerusumik akunnerminni katussuussinnaaneq eqqarsaatigalugu periarfissaqartariaqartut oqaluunnissaminut. Soorlu Qeqertarsuup Tunuarmit QTKS aqqutigalugu suleriaqqinnissaatperiarfisseqquneqarluni.

Josef Duusi Motzfeldtip saqqummiussaa aamma gruppimi ilanngullugu eqqartorneqarpoq. Ilinniartitaanerup aaqqis-suuffigisariaqarluinnarnera eqqartorneqarpoq suliffissuaqarfinnilu tassa RG-qarfimni Royal Greenland Academymik in-gerlatsinerit assigisaallu suli piorsaaffigineqarnissaat Kanukokamut suleqataaffigineqarqulluni. Suliffissaaleqisut 18-25illu akornanni ukiullit immikkut suliniarfigineqarnissaat isumaqatigiissutigineqarpoq, taakkulu eqqarsaatigalugit aningaasaliissutit aamma amerlineqarnissaat kissaatigineqarluni, taamattaarlu inissaqartinniarneqarnissaat sukumiisu-mikpilersaarusiortigineqartariaqartoq gruppip Kanukokamut suleqataaffigeqquaa, soorluttaaq gruppip kissaatigigaa Namminersornerullutik Oqartussat tassani aamma peqataanerunissaat kissaatigineqartoq.

Akilerartarneq tikinneqarmat uparuarneqarpoq kissaatigineqarlunilu akilerartarnermut allaffippassuit akilerartutitut akiitsunut isaatitsinnngippallaarnerat Kanukokap suleqataaffigisaanik siunissami piaartumik aaqqissuuteqquneqarpoq. (Uani annerusumik ukiumut 15 mill. Kr.nit isertinngitsoomeqartartut eqqarsaatigineqarlutik) Ilanngullugu piuna-saqaatigineqarpoq akilerartarfinni sulisut pikkorissaqqinnissamat periarfissaqartinneqartuarnissaat suli pitsaanagerusumik aqqutissuunneqassasoq. Tassami pilersaarutaammat regionikkaartumik akileraruseriffiit pilersinneqartussaanagerat.

Gruppip suli piffissaq annertunerusoq atorsinnaagaluaraa naggataatigut iserfigineqarpoq innarluutillit nalunaarsorneqar-nerat suli aaqqinneqanngitsoq Konukokamiit piaartumik suleqataaffigineqartumik aaqqinneqartariaqartoq. Naggater-piaatigullu kommunit suli meeqqat inuusuttuaqqallu pillugit politikkissaminik naammassinninngitsut sakkortuumik kajumissarneqarput tamatuminnga aaqqiigasuarnissamik suliniuteqaqqullugit, aammalu Kanukokamiit siunnersorne-qarsinnaaneq kaammattuutigineqarluni.

Ilanngussaq 5: Arne Rafaelsenip imm. 4 pillugu oqaasii

Nalunaarut imartooq, silittumillu oqariatuutilik akuersaarnartipparput. Taamaattoq siunissami eqqumaffigisariaqartoq pingaartoq oqaatigissavarput, tassa pikkorissartitsisarnerit kommuneni ataatsimiititaliat ataavartut siulittaasuinut atorfilittanullu akulikinnerusinnaanissaat periarfissiuunneqartariaqarpoq. Aammalu pikkorissaanerup kingunerisukumiisumik nalilersortuartaqarput, minnerunngitsumik pikkorissartitsinerimi siunertarineqartut pissusissaatut kinguneqartarnerisut eqqarsaatigalugu, nalilersuinerit KANUKOKA-p kommune-llu ataasiakkaat suleqatigiinnerisigutingerlanneqartassapput.

Eqqaamassavarpummi innuttaasut sullinneqarnerat sulii pitsaannerusooq anguniarlugu pikkorissarnerit ingerlanneqartarmata. Taamaattumik qularnaarniartuartaqarpoq ajunngitsumik, siunertarlu eqqorlugu pikkorissaanerit naammassineqartarnissaat.

Taamatut naatumik oqaaseqarlunga siulittaasup nalunaarutaa Kangaatsiap, Aasiaat Qeqertarsuullu kommuniiniit akuersaarlugi tusaatissatut tigugipput nalunaarutigissavara, tassami erseqqissartariaqarmat siulersuisut maannakkut atorunnaartussat suliasartik paasilluarlugi, suliakkiutigineqartut assigiinngitsut amerlanerpaatigut naammaginatut naammassisarsimammatigut. Tamannalu pillugu nersualaartariaqarparput.

Piffissarlu iluatsillugu nalunnginnatsigu siulersuisut ilaat qinigassanngorteqqinngitsut, qutsaviginiarpavut ukiuni qaangiuttuni nunatsinni kommune-nut tamanut aalajaallutik tunniusimallutulu sullissilluarsimanerat pillugu. Soorunami KANUKOKA-mi atorfilittat tamaasa aamma qutsaviginiarpavut politik-ikkut aalajangersakkat naammaginatut kusanartumillu sinnerluta naammasiartuartaarsimammatigut.

Ilanngussaq 6: Kunnak Lorentzenip imm. 4 pillugu oqaasii

Siullermik oqaatigissavarput siulittaasup oqaaseqarluni nalunaaruteqarnermini ajornartorsiut, nunatsinni meeqqat inuusuttuaqqallu amerlavallaat sumiginnagaalersimasut pillugit piaarnerpaamik sukumiisumillu aaqsiisoqarnissamik oqariatuutaa tapersorsorluinnaratsigu. Tassungalu atatillugu sinerissami komuneqatigut kajumissaassavagut piaarnerpaamik, ukiorlu manna naatinngi, meeqqanut inuusuttuaqqanullu politikimik naammassiniagaqqullugit, siunnerfigisallu suliniutigineqarnerataallarteqqullugu.

Iluarisimaarparput siulittaasup nalunaaruteqarnermini sukumiisumik assigiinngitsullu ingerlatat sapingisamik tamakerlugit eqqaammagut, nalunaarut ersarissooq, tamanillu attuisooq.

Immikkortunut ataasiakkaanut suleqatigiissitanit uku oqaasererusuppagut: Kommuunit aningaasatigut atugaat ukiuni kingullerni ajorsartorsimapput, ilaatigut inatsisartut naalakkersuisullu aalajangersartagaannik tunngaveqartunik. Soorlu siusinaarlutik soraarnerussutisiallit aningaasarsiaasa naalakkersuisunit tapiiffigineqarnerisa annikillinerat.

Ilanngulluguttaarli oqaatigisariaqarpoq kommuunit namminneq pilersaarasiormermini, pilersaarutillu piviusunngortinnerini sulii pikkorinnerusariaqarnerat malunnarmat, nalunaarummi oqaatigineqarmat 2003-mut missingersuutini naatsorsuutigineqarsimasooq 105 mio kr.-inik amigartoorinissaq, amigartoorutaasimasullu "taamaallaat" 18 mio.-iusimallutik, ilaatigut patsiseqartumik sanaartornermut aningaasartuuteqarnissamut tunuarsimaarsimaneq - tamatumani kommuuninut innersuussutiginiarpavut sanaartornissamut aningaasartuutitut missingersuutaasut sapinngisamik piviusunngortinnerqarnissaat pingaarteqarmat, suliffissaqartitsimmata, aammalumi pingaartumik kommuunini minnerusuni, assassorluni sullissisunik piginnaasaqarluartunik pissaqartuarnissamut qulakkeerisuussammata.

Ataatsimoortumik tapiissutit.

Ataatsimoortumik tapiissutinut tunngatillugu uparuarniarpavut siusinaarlutik innarluutilinnut kommuunit akilertagaasa 10%-imit 50%-imut qaffanneqarnerisa kingunerisimammasuk kommuunit annertunerusumik aninngaasartuuteqalernerat, naak isumaqatigiissutaasimagaluartoq allanngiueq kommuuninut aningaasatigut nammakkersuutaassanngitsoq. U-

kiuni kingullerni siusinaarlutik innarluutilittut nalunaarsortariaqartut amerliartorsimapput, innersuussutigissavarpullu allannguinerup komuuninut sunniutigisimasai misissorneqartariaqartut nalileqqinneqarlutillu.

Akissarsiat sulisoqarnerlu.

Tamani annertoqisumik amigaatigineqartut, perorsaasut, atugaasa pitsangorsaavigineqarnissaat piaartumik isumagineqartariaqarpoq - Nalunngilarput taakkua inuiaqatigiinni pisariaqartinneqarnerat annertoqisoq, meeqqammi inuunerminni ineriartoqqaalernerini taakkua pingaaruteqarluinnartumik inissisimmammata. Siunissami inuiaqatignt peqqinnerusut pilersissagutsigit meerartagut aallaqqaataaniilli pitsaasumik perortinniarnissaat tamatta akisussaaffigaarput.

Kommunini sulisut allat eqqarsaatigalugit isumaqarpugut maannakkut piffissanngortortaaq kommunit nammineernewullutik akissarsiatigut aalajangiisinaanissaat anguniarneqartariaqartoq, sulisut aalajaatsut pitsaasullu tiggummiinnarnissaat qulakkeerneqarsinnaassappat, maannami assersuutitut taallugu Namminersornerusut akissarsiatigut neqeroorutigisinnaasaat kommunini unammillerneqarsinnaanngillat.

Piniarneq aalisarnerlu - inuutissarsiutillu allat.

Aalisartut piniartullu piniakkaminnik tunitsivissaqarnissaat pitsanngorsarniarlugu nunatta iluani niueqatigiinnerup periarfissai annertusartariaqarput - assersuutigalugu nassitsinerap akisuallaarnerata nunatta iluani qimmit nerukkaatissannik nioqqutissiornissaq annertuumik killilerpaa.

Kommuunit inuutissarsiorerup siuaarsarnissaanut pioreersullu ataavartinneqarnissaannut suleqataasinnaanerat annertusarneqartariaqarpoq - pisortat naligiimmik unammilleqatigiinnerup .innarlerneqarnissaa pinngitsoorniarlugu inuutissarsiutitut tapiisinaanerat killilersorneqarpoq - kommuunit killilersorneqarput, illuatungaatigullu Royal Greenland A/S aammalu Nuka A/S pisortat aningaasalersuinerat tunngavigalugu namminersortunut unammillerput. Pissutsit naligiinnerusumik aaqinneqarniartariaqarput.

Meeqqat atuarfiat.

Ilinniartitsisut nussornerat annertuallaarujussuarpoq, nussornernut atukkat meeqqat atuartitaanerannut atorneqarsinnaagalarput. Ilinniartitsisut nutsejpallaanerat annikillisinneqartariaqarpoq, aningaasartuutit meeqqat ilinniartinneqarnannut atorneqartariaqaramik - nalilersorneqartariaqarpoq periarfissaqannginnerusut ilinniartitsisut ukiup atuarfiusup qeqqinnaani nuuttarnerat pinngitsoortinneqarsinnaanera - taamatut pisoqartarnerini sunniutit annertuallaqaat, meeqqat atuartinneqarnerat allanngortarpoq, eqqissisimajunnaartinneqarsinnaapput, ilinniartitsisut suliaat ukiup atuarfiusup qeqqinnaani allanngortiterneqartarput, il.il.

Immikkut pisariaqartitsisunut ilinniartitsinermi ilinniartitsisut ikigrtannut naalakkersuisut tapiissuteqartarnerat pilersinneqaaqqittariaqarpoq - kommuuninut nammakkersuutaanera annertuallaarpoq, eqqugaasullu tassapput pisariaqartitsisut immikkut ikiorneqarnissaminnik.

Atuarfiit aserfallassimaqisut nutarsarneqarnerisa sukkanerusumik ingerlalernissaannut naalakkersuisut siunnerfeqarnerat ukiuni aggersuni aalajangiusimaneqartariaqarpoq.

Inuutissarsiutitigut ilinniartitaaneq.

Misissuinerit takutipaata 2008-mi meeqqat atuarfiinit anisussat maannamit marloriaatinngortussaasut - tamatumunnga kommuunit piareersimasariaqarput, piareersarneqarnissaallu maannamit aallartinneqartariaqarpoq, naalakkersuisullu suleqatigalugit pisariaqartinneqartussat pilersinniarneqartariaqarlutik.

Aatsitassarsiorfimmi sulisussanik ilinniartitsinerit pilersinneqartariaqarput, nunatsinni aatsitassarsiormik inuutissarsiorneq, maanna sukkasuumik annertusiarortoq, soqutigineqaleriartorlunilu, nunatta innuttaasa suleqataaffigissappasuk maanna pisariaqarpoq ilinniartitsinissat aallartinneqarnissaat. Nunatta avataanit suliffeqarfissuit aatsitassanik misissuinissamut soqutiginnittut maannakkorpiaq 50 missaaniissimapput, taamaammat aatsitassasiorneq anertusiaruinnassappat nunatsinni innuttaasut isiginnaartuuginnarnissaat pinngitsuussagutsigu ilinniartitsilernissaq pisariaqarluinnarpoq, suliffeqarfissuillu piumasaqarfineqartariaqarlutik nunatsinni innuttaasut annertunerusumik sulisorineqarnissaat.

Siunnersuisarfiit piareersarfiillu.

Ilinniarnermik unititsiinnartartut amerlanerujussuat pimoorullugu aaqqiiviginiarneqartariaqarpoq. Inuiaqatigiinnut akisuallaqaaq, inuusuttullu imminnut tatiginerat innarlerneqarsinnaasarluni. Siunnersuisarneq pitsaanerusariaqarpoq, annertusineqartariaqarlunilu, ilinniarnep ingerlanerani malinnaavigineqarnissaq siunnersorneqarnissarluni annertunerumik ingerlanneqartariaqartutut isikkoqarpoq.

Inarluutilit.

Innarluutilittut nalunaarsorneqarsimasut ukiup affakkuutaarlugu nalilersoqqinneqartarnerat kommuunini annertuallaamik suliaqaaq. Kommuunini inunnik isumaginnittut immikkortortaqaarfliit piffissaq nukiillu annertuallaamik tamatumunnga atorpaat - nalunaarsuinerit atuutinneqartariaqarput innarluutilit atugaasa malunnaatilimmik allangguuteqarnissaasa tungaannut.

Innarluutilit utoqqalinersiuteqartussat ukioqaleraangata innarluutilittut nalunaarsorneqarunnaarlutik utoqqalinersiuteqartutulli nalunaarsorneqalerterneri pissusissamisunningsutut isigaarput. Isumaqaarpugut innarluutilik qanorluunniit ukioqaluaruni soorunami innarluutilittut nalunaarsorneqartariaqatoq.

Avatangiisit.

Nunatsinni avammut nioqquteqarnermut tunngatillugu ussasaarutitut atorparput nioqqutissat immami nunarsuatsinni mingunnerpaamik pisarineqartut - tamanna siunissami atuinnarsinnaassagutsigu avatangiisitsinnik illersuinerput annertunerusariaqarpoq, nalunaarummilu arlalitsigut eqqaaneqarpoq tamanna allaat akisoorujussuusinnaasoq. Pisariaqarpoq avatangiisitsinnik mingutitsinninnissaiput sulii annertunerumik sulissutigineqarnissaa. Ajuunngilaq, amerikarmiut mingutsitsinerujussuat annertuumik uparuartorparput, aammalu tamanna pissusissamisoorpoq, kisianni aamma immitsinnut qiviartariaqarpugut - maanna avatangiisitsinnik atuinerput imaangilaq tamatigut illersuisuusoq, eqqakkavut annertusaqaat aammalu eqqaaveqarnerput tamakkiisumik aqqissimangilarput, pisariaqalissaaq, immaqalumi maannamit pisariaqalersimalluni, annertunerumik tamatta pilliuteqarnissarput - assersuutitut periarfissatut oqaatigineqarsinnaavoq puussiat plastikkimit sanaat akileraaruserneqarnissaat, imaluunniit ikummatissat atorneqartut akileraaruserneqarnissaat - arlaatigut allatigut aamma periarfissaqarsinnaavoq, kisiannili siunissami qanittumi pinngitsoorsinnaagunngilarput inuiaqatigiit annertunerumik avatangiisit illersorneqarnerannut pilliuteqalernissaat.

Naggataatigut utefigeqqilaarniarparput piffissami kingullermi annertuumik oqallisigineqartoq, meeqqat inuusutuaqqallu sumiginnagaanerit, siulittaasup oqaaseranierminini taakkartugai, sumiginnaaneq annertusiartortumik ajornartorsuutaasoq piaartumik siunertalimmillu akiorniarnegarnissaa suliaasatitut pingaarnertut inissittariaqarparput. Sumiginnaaneq arlalinnik pissuteqarsinnaavoq - imigassaq -ikiaroomartooq - Allaniq, soorlu bingortarnermik, sammisaqarpallaalernermi, meeqqat inuusuttuaqqallu sumiginnarneqalersinnaapput. Ajornartorsuutit akiorniarnegarnerani suliniutit sunniutilimmik tamanit aallartisarneqartariaqarput, tamatumani Kanukokamit suleqataannikkut kommuunini suliniutit ingerlanneqarnissaannik qulakkeeriniarnissaq, siunnersuinissaq - ikiuuttariaqarfinnilu ikiuuttarnissap suliniutigineqarnissaa ilungersortumik innersuussutiginiarparput.

Ilanngussaq 7: Lars Lundbladip imm. 4 pillugu oqaasii

Siulittaasup allaganngorlugi aammalu oqaluinnarluni nalunaarutaa imartooq Gruppe 5-ip akuersissutigaa, taamaattorli makkuninnga oqaaseqaateqarusulluni:

- 1) Akit assigiikkunnaarsinneqarniarnerannut tunngatillugu aalaj angiiisoqarnissaata tungaannut suleriaasiumasoq siulittaasup nalunaarutaani takusinnaangilarput, isumaqarlutalu allangguutit taamak annertutigisut Kanukokap siulersuisuisa nalunaarutaanni aamma atuarneqarsinnaasariaqaraluartut.
- 2) Siulersuisut qinigaaffiup iluani annertuumik nikerarsimanerat erloqinartutut isigaarput, ilaatigut takusinnaasagut mallulligit piffissap qinigaaffiup sinnerani sisamaannaasimmata naak tallimaasussaagaluarlutik.
- 3) Tamatta ilinniartitaaneq aammalu piginnaangorsarneqarneq pisariaqarluninartutut isigaarput, nalunaarummili amigaaqatigalugu inuusuttut 25-leereersimasut piginnaangorsaqqinniarlutik piunassuseqartut "ilinniarnersiutisisinnaajunnaarsillugit" inissinneqarsimmata. Ilinniartitaaneq piginnaangorsaqqinnerlu oqaatiguassagutsigu inuit taamatut

aamma ukiumikkut inissisimasut inuiaqatigiit ikiorsersinnaasariaqarpaat.

4) Nalunaarummi maqaasinartututaaq isigaarput ukiumi 2008-imi klassit arlariit meeqqat atuarfianniit aninissaat taaneqarsimannngimmalluunniit. Isumaqaarlunnarpugut kommunit annertuumik tamanna oqaloqataaffigisariaqaraat nuna tamakkerlugu politikikkut suliarinnittussannutoqariartuutigisaqattaarlugu.

5) Innarluutillit meeqqat inuusuttuaqqaallu najugaat pillugit Namminersornerullutik Oqartussat qanoq iliuusigineqartariaqarput. Eqqartuussivikkut suliaassimaneeq naammaginarsinnaangilaq. Perorsaaneq nammineq akisussaaffigaarput, taamaattumillu isumaqatigiinngisutsip naammassinissaa anguniarlugu - siulersuisut suleriaasiata arriippallaarsimanera - aamma tamanna ersiutaasoraarput siulersuisut Naalakkersuisunut qanippallaartumik inissisimasut sulinerannut.

6) Nalunaarummi maqaasisat ilagaat ineqarnermut atatillugu kommunit ikiorsiineq aqputigalugu inissianik ikiuuttarneannut tunngatillugu ikiorserneqartoq akiligassaqaarsimappat kommunit pinngitsooratik akiitsunik akiliisussaataitanerat - tamanna aningaasatigut annertuumik kommuninut naleqartussaavoq!

7) Isumaginninnerup iluani ilinniarsimasunik sulisussaaleqinerujussuaq kikkut tamarmik oqaluuserisaat isumaqarpugut aamma immikkut qanoq iliuuseqarfigisariaqartoq, ilaatigut akissaatit tungaasigut pitsanngorsaaqataaniarneq suleqataaffigalugu, aammalu pineqartut sulinerminni atugaasa pitsanngorsaaaviginiarnerisigut, pineqartut najugassaat piareersimasariaqarput, innarluutillillu piginnaaneqarnerusut ataatsimoortumik inissinneqarsinnaanerannut piumasaqaataasut aamma sakkukillisinnaartariaqarlutik.

8) Naggasiullugulu oqaatigilarput kommuninut, nunaqarfii siulersuisuinut kiisalu ilagiit sinniisaannut qinersinerup kingornagut qinikkatut sulisinnaaneremut akueritinniarneq assut kipiluttunarsimammat, taamatullu pisoqaqqinnnginnissaa anguniarlugu Kanukoka aamma tinnersaaqataasariaqartoq.

Ilanngussaq 8: Tommy Marøp imm. 10 pillugu oqalugiaataa

Innarluutilinnut suliaasaqarfik

Kanukoka-mut aallartitat ataatsimiinnerat 8. juni 2005

Aallaqqaammut KANUKOKA-mut aallartitat ataatsimiinneranni Ilaqutariinnermut Inatsisinillu Atortitsineremut naalakkersuisutut oqaaseqarnissamik periarfissinneqarninnut qujarusuppunga.

Qilanaarsimaqaanga ukiuni tulliuttussani sisamani kommuunit sinniisaasa ataatsimeersuarnermi peqataajartorlutik maani Ilulissani katersuuttut naappinnissaannut. Aallartitat ataatsimiinneranni matumani oqaaseqarnissamik qinnuvigineqarninni innarluutilinnut sullissineq qulequtsinneqarsimavoq. Taamaattumik siullermik innarluutilinnut suliaasaqarfimmi alloriaqqinnissaq pillugu oqaaseqalaassaanga.

Ulluni makkunani meeqqanik sumiginnaasarneq annertuumik tusagassiutitigut sammineqarpoq, tamannalu Ilaqutariinnermut Naalakkersuisutut oqallinneq iluarisimaarakku isertuunnagu oqaatigissavara. Taamaattumik innarluutilinnut tunngassuteqartut oqaaseqarfigereerukkit, naggataatigut meeqqanut inuusuttunullu sullissineremut tunngassuteqartunik oqaaseqalaarumaarpunga.

Innarluutilinnut suliaasaqarfimmi nutaamik inatsisiliornissamut alloriaqqinnissaq

Naalakkersuisut innarluutilinnut tunngasunik suliaasaqarfik pingaartitorujussuuvaa, tassungalu tunngatillugu siunissami Naalakkersuisut takorluugaat amerlasuunik periaaseqarnermik aamma innarluutillip inuuneranik sulissutiginninnermik, inuuniarnermini atugarisaannik innarluutillillu aqqusaartagaanik aallaaveqarput. Allaassuteqarneq akuersaarneqartariaqarpoq, aammalu inuk tamakkiisumik ataatsimut isigineqassaaq, pisinnaasaasa killeqarsinnaanerat kisiat pinnaagu.

Tamatta inuttut assigiinngitsuuvugut assigiinngitsunillu pisariaqartitaqarlutalu nukissaqartarlu. Tamanna akuerisariaqarpoq, tamannalu peqatigalugu inuit piginnaasaat piorsarlugit sulisoqassaaq. Tamanna innarluutillip nammineq piumasai kissaataalu aallaavigalugit ingerlanneqassaaq.

Naalakkersuisut suliniarnerminni tunngavigaat innarluutillit sapinngisamik nalinginnaanerpaamik inuiaqatigiinni akornatsinni inuuneqarsinnaanissaat.

Innarluutillit ataatsimut isigalugit pisariaqartitaat atugassaqartinneqarnerallu assigiinngitsorujussuupput, innarluutilinillu isumaginninnermik suliassaqarfiup naleqqussarneqarnissaanik assut piumasaqaateqarlutik. Suliassaq pingaartorujussuaq tassaavoq nalilersuinerup nutarterinerullu aallartinneqarnissaat. Innarluutilinnik isumaginninnermik suliassaqarfik ersarinnerulertariaqarpoq. Tamanna ilutigalugu suliassaqarfik aningaasatigut aqukkuminarnerulersinneqassaaq allaffissornertaalu pisarinnerulissalluni.

Ukioq 2000 aallarnerfigalugu innarluutilinnut aningaasaliissutinik akuersissuteqartarneq misiligutaasumik Ilulissat Aasiaallu komuuniinut inissinneqarpoq. Ukiuni tullii kommuunit arlallit aamma taamatut aaqqiineq ilannguffigaat.

Kommuunit misileraalluni aaqqissuussinermi peqataasut aningaasaliissutinik akuersissuteqartarneq tiguaat, taamalu kommuuni misileraanermi peqataasoq innunat annertuumik innarluutilinnut ikiorsiissutaasartuni aningaasartuutitun taapiissutissanik aningaasaliissuteqartalerluni. Tassa imaappoq qinnuteqaat tamakkiisumik kommuunit namminneq naliliiffigalugulu aningaasaliissutissartai akuersissutigisarpaat. Allaffissornikkut aningaasartuutit kommuunit namminneq sior-natigutuulli isumagisaraat.

Misileraalluni aaqqissuussinermi siunertaavoq aalajangiisernerup innuttaasunut qaninnerusumik ingerlanneqalernissaa, aamma allaffissornikkut suliassanillu ingerlatsisarnikkut periutsit pisariinnerusumik ingerlanneqartarnissaat. Aamma anguniagaavoq piffissap allaffissornermi sulianut ator-neqartartup sullitamik sullissinnermut toqqaannartumik ator-neqalernissaa. Tamatumani naatsorsutigineqarpoq aaqqissuussinermi tapiissutit annertussusaat kommuuninut misileraal-luni aaqqissuussinermi peqataannigisunut ator-neqartartut annertoqatigissagaat.

Innarluutilinnik ikiuinnermut aningaasartuutit misileraalluni aaqqissuussinermut atasumik malunnaatilimmik qaffassi-mapput.

Innarluutilinnut isumaginninnermut aningaasartuutit 1998-imiit 2002-imut 60 % angullugu qaffassimapput. 1998-mi 58,4 mio. kr. innarluutilinnut isumaginninnermut aningaasartuutigineqarsimapput 2002-milu 93,7 mio kr. aningaasar-tuutigineqarsimallutik. Aningaasartuutaanerulersut affaat tassaasimapput tapersersorteqarnissamut nal. akunnerisa amerlanerit ator-neqartalersimanerat.

2003-imut Aningaasanut Inatsimmik suliaqarnermi Naalakkersuisut ilaatigut aalajangiussisimapput

- Suliniutinik nutaanik aallartitsisinaratik, malittarisassallu atuuttut aammalu aqutsinerup pioreersup pissis-samisoortumik ingerlanneqalernissaa qulakkeerniaqqaarneqassasut.
- Malittarisassat atuutereersut piviusunngortinniarneqarnerata nukittorsaavigineqarnissaa aalajangiussimaneqas-sasoq
- 2003-imi ukiunilu tullii aningaasatigut aqutsineq pitsaanagerusumik ingerlanneqartariaqartoq.
- 2004-imiit 2007 ilanngullugu aningasaliissutit Aningaasaqarnermut Inatsimmi 2003-imut aningaasaliissutit annertoqqataannik qaffasissuseqaannassasut
- innarluutillit pillugit qarasaasiakkut paasissutissanik tunngaviusunik pilersaarusiormi tunngavissanik pilersitsisoqassasoq
- 2004-imiit misileraanermi isumaqatigiissutinut nutaanik malittarisassior-toqassasoq.

Innarluutillit pillugit nassuiaat oktober 2004-imeersoq, Naalakkersuisunit Inatsisartunut ilaasortanut agguanneqartumi ilaatigut makku allaqqapput:

Siunissami suliniarnermi makku anguniarneqassapput:

- Innarluutilinnut aningaasaliinissamut akuersissuteqartarneq kommuuninut nuunneqassaaq.
- Allaffissorneq pisariillisarlugulu takulertoruminarsarneqassaaq.
- Nalunaarsuineq kisitsisitigullu takussutissiorneq pitsaanerulissapput.
- Paaqqinniffeqarneq nukittorsarneqarlunilu pitsaangorsarneqassaaq.
- Tapersersortinik ilinniartitsineq pikkorinnerulersaanerlu.
- Danmarkimi inissiisarnerit pitsaanagerusumik tunngavilersorneqartariaqarput, pisariaqanngitsumik inissiinerit pinaveersaar-niarlugit.
- Inatsisit ilitersuutillu atuuttut nalilersoqqillugillu pisariaqarfiisigut naleqqussarneqartariaqarput.

Nalakkersuisut isumaqarput misileraalluni aaqqissuussineq ungasinnerusiq isigalugu nuna tamakkerlugu atuuttuartus-sanngortittariaqartoq, tamatumuuna innuttaasut sukkanerusumik pitsaanerusumillu sullinneqarsinnaammata.

Innarluutilinnut tunngasut nuna tamakkerlugu atuuttuartussamillu kommuuninut tunniunneqarnerisigut tapersersortinut angerlarsimaffinnilu ikiortinut aningaasaliissuteqartarnikkut pisortatigullu sullissinikkut akisussaaffiit ataatsimoortinne-qalissapput. Taama pisoqarpat kommuunit aningaasaliissutit iluanni nammineerlutik pingaarnersiullutik tulleriaarisa-lissapput aningaasartuutillu ajornanginnerusumik aqussinnaalissallugit.

Aningaasaliisarnermut aningaasatigullu missingersuusiormut akisussaaffik iluatsittumik tunniunneqassappat kom-muunini aningaasatigut aqutsineq pitsaanerulertariaqarpoq. Aningaasatigut aqutsineq soorlu assersuutigalugu immikkut ittumik nalunaarsuiffissaliornikkut aqutsinikkullu najoqqutassiornikkut pisinnaavoq.

Aaqqissuussineq ataavartunngortinneqassappat inatsisinut tunngasortai najoqqutassiallu kommuuninut tunniussinissa-mut naleqqussarneqartariaqarput.

Innarluutilinnik ikiorsiisarnermut tunngasut ilaasa tamarmilluunniit kommuuninut suliassanngortinneqarsinnaanerannut periarfissat Naalakkersuisut misissussavaat, aalajangiisussat oqartussaaffik aningaasaliisnaatitaanerlu ataatsimoor-tilerlugit ingerlaqatigiissilerlugit.

Innarluutilinnik ikiorsiisarnermut tunngasut kommuuninut tunniunneqassappata

- nutaanik inatsisiliortoqartariaqarpoq,
- maleruagassiortoqartariaqarpoq,
- aningaasanik aqutseriaatsimik aalajangersagaliortoqartariaqarpoq kiisalu
- Namminersornerullutik Oqartussat KANUKOKA-llu akornanni ataatsimoortumik tapiissuteqartar-nermut isumaqatigiissutissamut siunnersuusiortoqartariaqarpoq.

Innarluutilinnik isumaginninnermi alloriaqqinnissamut Ilaqutariinnermut Pisortaqarfiup iluani suleqatigiissitaliortoqar-simavoq,

- innarluutilinnik ikiorsiisarneq tamaat ataatsimut isigalugu pisariaqartitanik ullumikkullu suleriaatsinik misis suisussanik
- nalilersorlugulu misissoqissaassavaat inatsisinik allannguinnisaq pisariaqarnerusiq
- innarluutilinnik ikiuisarnerup kommuuninut nuunneqarnissaanut atatillugu iliuusissatut pilersaarummik siun-nersuusiussaaq, taassumalu ataani aamma aningaasartuutissat kommuuninut ataasiakkaanut qanoq agguataar-neqarnissaannik kiisalu
- tamatumunnga tunngasunut aningaasatigut aqutsinnermi maleruagassanik siunnersuusiussalluni.

Ilaqutariinnermut Pisortaqarfik 2005-imi ulluni apriliip 8-aniit 10-annut kommuunini isumaginnittoqarfiit pisortaannik aammalu sullissisunut innarluutilinnik isumaginninneq pillugu pikkorissartitsivoq. Pikkorissarneq naggaserlugu apriliip 11-anni innarluutilinnut suliassaqarfik pillugu isumasioqatigiisitsineq ingerlanneqarpoq. Isumasioqatigiisitsinnermi siu-neratarineqarpoq innarluutilinnut tunngasutigit siunissami suleriaqqinnissamut oqallinnisaq kommuunillu isumaannik tusarniaaneq.

Isumasioqatigiisitsinnermi oqariartuutit isummersuutillu nutaamik inatsisiliormermi qiviallattaarlugit isumassarsiorfittut ilanngunneqassapput.

Kommuunit Ilaqutariinnermullu Pisortaqarfiup akornanni suleqatigiilluarnissaaq pingaartuusooq isumaqatigiisutigine-qarpoq. Tassami suleqatigiinnermi ajornartorsiutit innarluutilimmuut taamaallaat tuttarmata.

Isumasioqatigiinnermi ilaatigut saqqummiunneqarpoq kommuunini allaffinnik aqutsisut tungaannit pisariaqartinneqar-toq kommuunini qinikkat innarluutilinnut tunngasunik pingaarnersiuvinnisaat sagsbehandlerillu sulinnerminni najoqquta-risinnaasaannik sinaakkusiinissaat.

Ataatsimut isigalugu isumasioqatigiinnermi innarluutilinnik sullissinnermi ajornartorsiutaasartut saqqummiussorneqar-put.

Nakkutigineqarluni najugaqarfinnut aammalu ulloq unnuarlu paaqqinniffinnut akisussaaffik erseqqinnerusumik inissit-tariaqartoq oqaatigineqarpoq aammalu nakkutigineqarluni najugaqarfinni tapersersortit qanoq amerlatiginissaat pisa-riaqartitsivinnernut naleqqussarneqarnissaat kissaatigineqarpoq.

Kommuunit aamma inatsimmi nutaami makku ilanngunneqarnissaat siunnersuutigaat:

- Ornittakkanut assigisaannullu ataasiaannarluni tapiissutit qaffanneqarnissaat
- Ilisinermut illerfiillu assartorerinut aningaasartuutit matussutissaannik akuersissuteqarsinnaaneq.
- Ilaqutariinnut inissiinermi aningaasarsiaasat pillugit akuersissuteqarsinnaalernissaq
- Inatsisit eqaatsumik aaqqinneqassapput innarluutilik qitiutilugu
- Innarluutillit inersimasut ulloq unnuarlu paaqqinniffimmut inissinneqartillugit ingerlaqateqarnissaannut aningaasartuutitut akuersissuteqartoqarsinnaassaaq
- Innarluutilinnut qitiusumik ilisimasaqarfiliortoqassaaq

Isumasioqatigiinnermi isummersuuterpassuit siunnersuuterpassuillu nutaamik inatsisiornermi sakkussanut ilanngunneqassapput. Naatsorsuutigilluinnarparali suleriaqqinnissami Kanukoka qanimut suleqatigiilluinnarlugu nutaamik inatsisiliorinissaq piareersarlugu aasaanerani sulinnigiffeqareernerup kingorna aallartinneqassasoq.

Siunissami ersarinnerulertariaqarpoq innarluutilinnut isumaginninneq qanoq ingerlanneqassanersoq, aammalu qanoq aningaasalersorneqassanersoq. Akisussaaffimmik tamatta tiguisariaqarpugut. Qanimut suleqatigiilluta paaseqatigiillutalu minnerunngitsumillu ataqeqatigiinnerup aqqani killiffimmiit ingerlariaqqinnissarput kissaatigaara.

Meeqqat Inuusuttuaqqat Ilaqutariillu.

Piffissami kingullermi tusagassiuutitigut annertoqisumik meeqqat inuusuttuaqqallu kiisalu ilaqutariit atugarisaannut tunngasut minnerunngitsumik sullissisussanik annertuumik kommunini amigateqarneq nunatsinni kiisalu qallunaat nunaanni sammeneqangaatsiarput.

Ilaqutariinnermut kiisalu Inatsisinik atortitsinermut Naalakkersuisutut meeqqat inuusuttuaqqallu sumiginnarneqartarnerat pillugu kiisalu ilaqutariit inuuniarnikkut atugaat pillugit oqallinneq nuannaarutigaa.

Meeqqanut inuusuttuaqqanullu ikiorsiisarnermut atasumik Inatsisartut peqqussutaat nutaaq 2003-mi juulip aallaqqaataani atuutsilersinneqarpoq.

Peqqussummi pineqartumi kommunit meeqqanut inuusuttuaqqanullu ikiorsiinissaminnut siusissukkat piffissaagallartillugulu iliuuseqartalernissaat tunngavissinneqarpoq, kommunimmi tassaapput innuttaasut tikillugit sullissisuusut aammalu ilaqutariit, meeqqat inuusuttuaqqallu assigiinngitsutigut ajornartorsiuteqarsimatillugit siulliullutik iliuuseqartussat. Peqqussutip nutaap atuutsilernera ilutigalugu kommuninut ataatsimoortumik tapiissutigineqartartut qaffanneqarput 15,8 mio. kr. kommunini peqqussutip nutaap atuutsinnissaanut aningaasartuutaanerulersussanut matussutissatut.

Piffissami sivisuumi meeqqanik inuusuttuaqqanillu sumiginnaasarneq tusagassiuutitigut annertuumik sammeneqarpoq, aammalu maanna kommuninut ataasiakkaanit ikiorserneqarnissaq suaarutigineqartalerluni.

Naalakkersuisut meeqqat inuusuttuaqqallu sumiginnarneqartarnerat imaannaanngitsutut isigaat iliuuseqarfiniarlugulu. Suligasuartussamik Naalakkersuisut KANUKOKA peqatigalugu makkuninnga inuttaqartussamik toqqaasimapput; Ilaqutariinnermut Naalakkersuisoqarfimmit Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfimmit Ilinniartitaanermut Naalakkersuisoqarfimmit kommuneqarfiit kattuffianniit kiisalu PIP. Suleqatigiissitassaq sap. ak. arfinilinni iliuusaasinnasunik naalakkersuisunut siunnersuusiussallutik, meeqqat inuusuttuaqqallu sumiginnarneqartanerannut kiisalu angajoqqaanut iliuusissanik siunnersuusiortussaq. Suleqatigiissitap siunnersuutai aallaavigalugit Naalakkersuisut naatsorsuutigaat iliuuseqarnerit tigussaasut siulliit ukiap aallartinnerani ingerlanneqarsinnaassatut.

Tassungu atatillugu ilisimatitsissutigissavara qallunaat nunaanni isumaginninnermut ministeri Eva Kjer Hansen ippas-saq isumaqatigiissuteqarfigisimagakku qallunaat nunaanni ilisimasat aammalu misilittakkat pillugit sukimiisumik oqaloqatigiinnissatsinnik, tamannalu ingerlanneqassaaq nunani avannarlerni isumaginninnikkut ministerit sapaatip akunnerrata tulliani Savalimmiuni ataatsimiinnerat iluatsillugu.

Iliuusissat aappaat tassaavoq Inatsisartut upernaq tamakkiisumik tapersigaat, tassalu ukiuni tulliuuttuni marlunni meeqqanik inuusuttuaqqanillu sumiginnaasarneq taakkulu avatangiisaat pillugit qaammarsaanernik oqallititsinernik nuna tamakkerlugu ingerlatinissaq.

Meeqqat inuusuttuaqqallu angerlarsimaffiup avataanut inissinneqarnissaminut utaqquisut allattorsimaffiat qitiusumik ingerlanneqartussaq piffissap sivikitsup ingerlanerani atulersussaavoq. Taamaalilluni inissiinissamut pisariaqartitsineq tamakkiisumik nalilersuiffigineqarsinnaanngussaaq, aammalu meeqqat inuusuttuaqqallu pisariaqartitaat aallaavigalugit iliuuserineqartartut naleqqussarneqarsinnaanngussallutik.

Naalackersuisut tungaanniit nuannaarutigaarput meeqqanut inuusuttuaqaanullu inissiivigineqarsinnaallutik angerlarsimaffiit orniguttarfiillu sinerissami kommuninit aammalu namminersortunit maanna pilersinneqartarlernerat.

Angerlarsimaffiulli avataanut inissiisarneq periarfissat kingullersaatut Naalackersuisut pi-ngaartikkaat ataatsimeersuurtunut oqariartuutigissavarput, aammalu inissiisimanerup nalaani meeqqap inuusuttuaqqalluunniit angerlaqqissinnaanissaa anguniarlugu iliutsit assigiinngitsut kommunimit neqoroorutigineqarlutillu ingerlanneqartariaqarput.

Taamaammat nuannaarutigaara kommunini ataasiakkaani maanna ilaqutariinnik pikkorissaasarnerit assigisaallu ingerlanneqartalersimammata, aammalu pitsaasumik inerititaqarfiullutik kinguneqarluartarsimammata. Taamaattumik kommuninut maani najuutitaqartunut kaammattuutigissavara iliutsit taamaattut ilaqutariillu pitsaasumik inuuniarnerinut alloriartitsisartut sakkussamittut isumassarsiorfigisaqqullugit atorluarneqarsinnaammata.

Ullaaq kommunit kattuffianni siulittaasup Jens Lars Fleischer-ip oqaaseqarnermini oqaatigaa kommunit tallimat 2001-mi meeqqanut inuusuttuaqqanullu politikkeqarnissamik kaammattuugineqarsimasoq naapertorlugu politikkimik pilersit-sisimanerat. Meeqqat inuusuttuaqqallu ajornartorsiutaat ullumikkutut isikkoqartillugu sakkortuumik kaammattuugissavara kommunit suli meeqqat inuusuttuaqqallu pillugit politikkiorsimangitsut politikkiornissaannik, taamaalilluni kommunini qinikkatut sulinermi meeqqanut inuusuttuaqqanullu ikorsiisarnermut peqqussutip saniatigut najoqqutas-saqarnermik suliassaq ersarinnerullunilu angusaqarfigilluarnerusinnaassammat.

Nuannaarutigaara oqaaseqarnissamik periarfissinneqarsimanera, sulilluarnissassinillu kissaappassi. Ilaqutariinnermut Naalackersuisutut neriuutigaara nunatsinni meeqqat Inuusuttuaqqallu annertuumik sumiginnarneqarsimasut pillugit ataatsimoorluinnarluta pisuutitsiniarnerit nukinik atuiffuiginagit ataatsimut qaangiiniarnerput ullumimiit pimoorul-luinnarlugut iliuuseqarfigalugulu aallartissagippit, kiisalu puigoqqunneqaakka angajoqqaarpassuaqarmat pitsaasumik toqqissisimanartumillu meeqaminnik perorsaalluartunik. Sulilluarisi.

Ilanngussaq 9: Kiista P. Isaksenip imm. 10 pillugu oqaasii

Annertuumik innarluutillit ullutsinni sullinneqarnerat imak naammaginarunnaarsimatigaaq allaat killinneqarsimalluni eqqartuusivilersuusisariaqalernerq, tamanna Kommunit Naalackersuisoqarfillu imminnut suleqatigiinnginerisa ersaris-sumik ersiutigaa.

Tamanna tamatsinnut, minnerunngitsumillu annertuumik innarluutilinnut ajuusaarnartuuvoq.

Gruppemi isumaqarpugut killiffik piaarnerpaamik Kommunit naalackersuisoqarfillu suleqatigiilluarnerulernerisigut qa-angerniarneqartariaqartoq.

Ippassaq Ilaqutariinnermut naalackersuisup saqqummiussinerani maluginiarparput ajornartorsiummut naalackersuisoq paasinnilluarsimasoq, aammalu iliuusissamik pitsaasumik isumarput malillugu siunnerfilinnik saqqummiisoq, taamaattumik saqqummiunneqartut gruppemi neriuulluarnartutut piaartumillu timitalerneqartariaqartutut isigaarput. Taamaattumik siunnersuutigissavarput kattuffitta naalackersuisoqarfillu piaartumik suleqatigiillutik suliassat isu-malluarnartut inerisassagaat, tassani kissaatiginartipparpur pineqartut kattuffippit naalackersuisoqarfillu pilersaarutinut timitaliiniarneq piviusorsioortoq anguniarlugu pilersaarusoqatigiissasutpiffissalersukkamik.

Kissaatiginartipparpullu pilersaarummut atasumik aningaasartuutaasussanut ilaqutariinnermut naalackersuisoq pisa-riaqartinneqartut aallaavigalugit immikkut ittumik aningaasaliissutissanik ujartuissasoq.

Pingaarluinnassaaq pilersaarutit piviusorsioortumik anguniarneqassappata ukioq 2007 aningaasanut inatsisissamut anin-gaasartuutissanik qulakkeerinninnissaq, ajornartorsiummi aaqiivigineqartariaqarpoq.

Ilanngussaq 10: Ane Egede Mathæussenip imm. 10 pillugu oqaasii

Innarluutilinnut innorluutilinnullu sullissinermi nalunaaquttap akunneranut aningaasaliissutit amigartumik tunniunneqartarnerat kommuniniit akueriuminaatsipparput. Nalilerparput misileraalluni aallartittoqalermat ilisimatinneqarpugut kommuninut aningaasartuutaassanngitsoq. Taamatut iliorneq kommuninut annertuumik annaasaqaataavoq aningaasatigut. Taamaattumik innarluutilinnut innorluutilinnullu sullissinermi naammaginartumik angusaqassagutta kommunini suliniarnermi amikkisaartumik aningaasaliisarneq pivusorsiortuunngilaq akueriuminaallunilu.

Namminersornerullutik Oqartussat innarluutilinnut innorluutilinnullu tamakkiisumik akisussaasuupput. Taamaattumik aningaasaliissutit tamakkerlugit tunniuttariaqarpaat. Aammalumi ilaqutariinnermut inatsisinillu atortitsinermut naalakkersuisup saqqummiussai piffissamut 2004-07-mut innarluutilinnut aningaasaliissutissat akueriuminaapput. Kissaati-gaarpullu tamakkiisumik akiliunneqartarnissaat.

Akueriuminaatsoq aamma aana: Qinnuteqaraangatta akineqartarpugut: "Itigartippassi, Ankenævnumut naammagittaaliorniaritsi". Soorluli telefoni nammineeerluni akisartooq. Aap, soorunami qinikkat tamatta ajunnginnerpaamik pitsaanerpaamillu sullitatta atugassaqartitaanissaat kissaatigisarpaput suliniutigerusuttarlugulu. Taamaattumik ikioqatigiilluta ajornartorsiut tamanna qaangerniartariaqarpaput, oqaannarata Namminersornerullutik Oqartussat taakku akisussaaffigigaat. Akisussaaffik tiguniarlissuk - taakkumi akisussaaffigaat. Tamatta suleqatigiilluta ikioqatigiilluta ajornartorsiut suugaluartorluunniit qaangerniartariaqarpaput.

Innarluutilik inuunini tamaat ajoqutigisaminik iluatsinnaviannngilaq, taamaattumik taakkununga aningaasaliissutit ukiumiit ukiumut nalilersortarnerat taamaattittariaqarpaput, taarsiullugulu inuunera naallugu aningaasaliissutit tamakkiisut tunniunneqartalerlik. Taamaaliornikkut kommunini inunnik isumaginninnermi sullissisut suliaat ilorraap tungaanut saatsinneqarsinnaavoq. Aammalu kommunimiit kommunimut nuunnermi aningaasaliissutit malinnaatinneqartumik eqqornerusumillu pineqarsinnaalissagaluarput kommunerilikkami sullitamut aningaasaliissutit inummut tassunga tunngasut sivilisumik utaqqineqartaratik piffissaajarnani sullissisoqarsinnaalissagaluarpat.

Sullissisummi aamma qiviartariaqarpavut, aningaasarsiaasa allanut suliaqartunut naleqqiullugit aningaasarsiakippallaarneri peqqutaallutik atorffiminniit allanut akissarsiaqarnerusunut noorartarmata. Taamaattumik kommunini inunnik sullissisuni atorfeqartitsinari neq ukiuni kingullerni ajornakusuulersimavoq. Tamanna ajornartorsiut qaangerniarlugu iluarsartuussisoqartariaqarpoq. Aammalumi innarluutilit illoqarfinni inigisaat immikkuualuppallaarput, taamalu aningaasartuutit annertuallaalertarput. Nuup Kommunea eqqaaginnarsinnaavarput. Tassani tarnimikkut innarluutilit illoqarfimmi immikkuualuttuni inissiortorneqarsimapput, taamaalilluni sullissineq nalunangitsumik aningaasartuuteqarfualaalertarluni. Tamannali qaangerneqarsinnaavoq, tassa ataatsimut ineqartinneqarnissaat assut kissaatiginarmat. Taamaaliornikkummi aamma nalinginnaasumik inissarsiortut ikiorsissagatsigit - tassani init arlalissuit tunniunneqarsinnaasammata.

Angajoqqaat meeqqanik inuusuttuaqqanillu sumiginnaasarnerat tamatta sakkortuumik suliniuteqarfigisariaqarpaput aammalumi kommunini akissaqartittariaqarlutigu.

Inuk qitiutillugu annertuumik suliniuteqartariaqarpugut. Tamattami peqqissuunissarput tarnikkut timikkullu anguniagassaavoq annertooq. Suleqatigiilluarnissassinik kissaallusi qujanaq.

Ilanngussaq 11: Nikolaj Jeremiassenip imm. 10 pillugu oqaasii

Innarluutilinnut 18-ilereersimasut sullinneqarnerannut inatsisiliortoqarnissaanik KANUKOKA-p sulissutiginninnissannik aalajangiiffigisassatut siunnersuummut tunngasumik Qeqertarsuup Kommunianiit allakkatigut ingerlanneqarsimasumut.

Gruppe 3-mit imatut isummerfigineqartoq nalunaarutigissavarput:

Allakkat taparserneqarpaput piaartumillu KANUKOKA-mit innarluutilinnut 18-ileereersimasunut sullissinermut inatsisiliortoqarnissaa piaartumik suliniutigineqarnissaa piunasaqaatigineqarpoq.

Ilanngussaq 12: Johanne Olsenip imm. 10 pillugu oqaasii

Ilaqutariinnermut inatsisinillu atortitsinnermut naalakkersuisup saqqummiussai aamma uagut gruppitsinni eqqartorpavut.

Oqalugiarnermi ippassaq oqaatigisaa, hjemmehjælperinik, angerlarsimaffinni ikiortinik, amerlanerusunik pilersitsini-arnissamik nipilimmik saqqummiussinera nuannaarluta tusaatissatut tiguarput, aamma piviusunngortinneqarnissaata KANUKOKA suleqatigalugu pinissaa neriuutigaarput.

2004-mi oktobarimi nassuiaatigineqarsimavoq innarluutilit pillugit siunertaq, tassa aningaasatigut aqutsineq kommunit nuunneqassasoq. Isumaqarpunga tamanna KANUKOKA-mi siunnersuisunngortoq suleqatigalugu piaartumik aallartittariaqartoq.

Naalakkersuisup oqalugiaammimi innarluutilinnik sullissinerup pitsanngorsarneqarnissaanik siunertaqarluni saqqummiussinera iluarisimaarparput. Taavalu aamma tapersorsortit støttepersonit pikkorissartinneqarnissaanik neriorsuuteqarnera nuannaarutigaa, taamattaarlu aamma innarluutilinnik Danmarkikumartitsisarneq unitsinneqarlunneqarnissaata piviusunngortinneqarnissaa innersuussutigaa.

Ippassaq saqqummiussinermi aamma oqaatigaa kommunit namminneerlutik tulleriarnermikkut aalajangersuisinna-nerat qanoq annertutigisumik innarluutilinnut sullissinissaminnik. Unali eqqaasitsissutigisariaqarpoq: taamatut oqaraanni kissaatigineqassanngimmat annikinnerusumik kommunit tapiisalnissaq siunissami anguneqassasoq.

Nutaamik innarluutilinnut nalunaarsuisalnissaq piaartumik aamma KANUKOKA suleqatigalugu anguniarneqassasoq innersuussutigaa.

Suleqatigiissitamik pilersitsinissaq ippassaq Tommyp taasaa aamma isumalluarfigeqaarput. Qanorli tamatumani aningaasalersuinissamik angusaqarnissaq KANUKOKA-mut eqqumaffigilluinaqquarput.

Innarluutilinnik angallassinermi angalaqateqartitsisarnerup iluarsivigineqalernera tusarluarparput.

Ataatsimiititaliaq suligasuurtussaq Familiedirektoratiimit, peqqinnissamut pisortaqarfimmiit, ilinniartitaanermut pisortaqarfimmiit, KANUKOKA-miit PIP-imiillu inuttaqartussaq isumalluarfigaarput. Neriuppugut taakku sulilluarumaartut naalakkersuisunullu siunnersuulluarumaartut ukiamut.

Kommunit meeqqanut inuusuttuaqqanullu politikkeqalernissaanik kajumissaarut tapersorsorparput.

Malugisimavarput naalakkersuisoq kommunit paasinnilluartoq, aamma iluaqutigunaramiuk kommunit qanittunngukut qimariarlugit maanna naalakkersuisunngorami, taamaattumik paasinnilluarluni saqqummiussitut nalilerparput. Aammalu kattuffiit naalakkersuisullu piaartumik suleqatigiilernissaat kissaatiginartippaarput, pilersaarusoqatigiillutik imminnut aporaannatik ingerlariaqqittariaqarput.

Ilanngussaq 13: Jaappili Boassenip imm. 10 pillugu oqaasii

Siulersuisut nalunaarutaanni maluginiarparput, immikkut taaneqartoq, ukiumi qaangiuttumi innarluutilinnut sullissineq ajorseriasimasoq. Nal. akunnerinik ikiorsiissutinik tunniussisarneq anikillisinneqarmat kommuunit aningaasartuuteqarnerat annertusivoq. Tamanna aamma malitseqartoq kommuunit arlallit suliaat tamakkununga tunngasut isumaginninnermi naammagittaalliortarfimmuut naammagittaalliutigigaat, tamannalu kinguneqanngimmat, massakkut killiffimmi, kommuunit 11-it kissaatigisimavaat KANUKOKA-p sinnerlutik suliaasaq eqqartuussisunut suliaassiissutigissagaa. Tamanna killiffik eqimattamit naammagisimaarparput, isumaqarpugullu tamanna pisariaqarsimasoq.

Eqimattamilli kaammattuutigisavarput innarluutilinnut sullissinnermi aningaasanut tunngasut allaffissornikkut pissuteqartumik ilaatigut kingusissukkut tunniunneqartarneri imaluunniit ilaannakorlugit tunniunneqartarneri iliuuseqarfignissatut innersuukkumagatsigu.

Ilanngussaq 14: Josef Motzfeldtip imm. 11 pillugu oqalugiaataa

Junip 8-ni 2005 KANUKOKA-p ataatsimeersuarnerani saqqummiusaaq, akileraartarnerup akitsuusiisarnerullu qitiusu- mit ingerlanneqalernissaannut pisortallu ingerlatsinerata nutarternissaanut eqaannerusumillu ingerlanneqalernissaanut tunngasoq.

Kommunit aallartitaasa ataatsimiinnerannut peqataaqqullunga qaaqusaanera qujassutigaa. Minnerunngitsumik kom- munit namminersornerullutik oqartussallu annertuunik suliassaqarmata ataatsimoorlutanaammassiniagassatsinnik. Aallaavigissavarput siornamut siornaamullu naleqqiullugu aningaasaqarnitta pitsanngoriaallassimanera. Tamatumali ataatsimut isigalugu aningaasaqarnitsinni pissutsit inerititaqarnerunissamut siuariartornerunissamullu akornutaasut al- lanngortinngilai.

Upernaaq manna Naalackersuisut aningaasaqarnikkut ingerlatsineq pillugu nalunaarumminni suliassat ilaat allaaseraat. Tassani tikkuarparput ukiuni tulliuuttuni aningaasanut inatsisini aningaasartuutit aningaasanillu isertitat oqimaaqatigiitta- riaqarmata. Imminut napatissinnaasumik aningaasarsiornikkut ingerlassagutta atuivallarneq akiitsoqarnerlu tunngaviu- sinnaannngillat. Taamaammanuna Naalackersuisut 2006-imut aningaasanut inatsisissatut siunnersuutaat ukiuni tulliuuttuni annertuunik sipaarniarnissamik imaqartoq.

Ukiuni tulliuuttuni amigartooruteqarnaveersaarnermut aningaasat taamaallaat atorneqassannngillat. Aammattaarmi an- nertusaanermut aningaasat annertuut atorniartariaqarpagut aningaasartuutit tamarmiusut ikileriassagaluarpataluunniit. Aningaasaqarnikkut ingerlatsineq pillugu nalunaarutitsinni inerisaanermut aningaasaliissutissat taakkartorpagut. Pin- gaartumik inunnik 26.000-init amerlanerusunik ilinniagaqarnissamut periarfissarsinngisaannarsimasunik imaluunniit sulianik aalajangersimasunik, oqaatsinik suleriaatsinilluunniit sulisitsisut atorfissaqartitaannik piginnaasaqannnginnamik suliffissaaruteqqajaasunik ilinniartitsinissaq piginnaanngorsaannissarlut taakkartorpagut.

Pissutsit allanngoriartorpud koruunit sisamassa atommunini namminersornerullutik oqartussanilu atukkagut tamarmik ilinniartitaanermut atorneqartalerlutik. Taamaaliorpugut meeqqanik, inuusuttunik, sulisartunik suliffeqanngitsunillu ilinniartitsineq aningaasaliiffissat pitsaanersarimmassuk, uagut naalackersuineramik suliaqartutut toqqarsinnaasarpud. Taamatut aningaasalersuinitigut innuttaasut suliffeqalernissaannut, paasisimasaqarnerulernissaannut inuiaqatigiinnilu kikkut tamarmik oqartussaaqataaffiini sulinissamut annertunerusumik periarfissippagut. Ilinniartitaaneq aammattaq pitsaanerusumik inuuneqalernissamut inuunermilu qinigassarissaanerulernermutaqqutaasussavaoq.

Ilanngullugit taavagut illuliorfissagissaanermut erngullu nukinga atorlugu innaallagissiorfiliornissamut aningaasaliissu- tit. Illoqarfippaalussuarnimi ineriartortitsinissaq pisariaqartinneqarmat, taamaammallu uulimik eqqussuineq akisoqisoq innaallagissiornermut kiassarnermullu atorneqartartoq isumalluutiuginnaarniartariaqaratsigu.

Tamakku saniatigut Naalackersuisut ukiaru aningaasanut inatsisissaq partiintut isumaqatigiinninniutigilerutsigu ukiuni tulliuuttuni ataavartumik allanngornermik pitsaasunillu

nassataqassasoq neriuutigarpud. Soorlu ilaqutariinnut tunngasutigut. Naalackersuisummi oqaatigereerparput erninerup nalaani sulinngiffeqartarneq sivitsussasoq, meeqqanut tunngasut pitsanngoraavigineqassasut aamma suliaritinnissamut utaqqisut ikilisarneqassasut.

Siunissaq eqqarsaatigalugu aningaasaliissuteqarniarluta alloriarnigut annertuujusariaqarpud, malugineqarsinnaallutik sunniuteqarluarlutillu. Taamaammatt nuannaarutigaa qujamasuutigalugulu kommunit Naalackersuisut suleqatigi- mammasimammattigit ilinniartitaanermut piginnaanngorsaqqinnermullu aningaasaliissutissanik nassaarniaqataallutik. Naalackersuisut ukiuni tulliuuttuni ilinniartitaanermut 400 mio. kr.-nik amerlanerusunik aningaasaliissutissanik nassaar- niartussavugut. Taamaammatt kommunit aappaagumut ataatsimoortumik tapiissutit pillugit isumaqatigiissut tunngavi- galugu aningaasaleeqataassutissaat pingaaruteqarlunnartussaappud. Aningaasaleeqataassutissat annertussusertik pissu- tigiinnarlugu pingaaruteqannngillat. Pingaaruteqarlunnarpummi ajonartorsiutinik ataatsimoorluta aaqqiiniarnitsinnutta- kussutissaagamik.

Allatigutaaq ataatsimoortumik tapiissutit pillugit isumaqatigiissut kommunit namminersornerullutik oqartussallu ataatsimoortullutik suliassa at pillugit pingaarutilinnik takussutissartaqarpoq. Kommunit sivitsulersoq oqaatigisarpaat inissialiorfissanut inuussutissarsiutinillu ingerlatsivissanut sanaartorfissaasariaqartugut. Naalackersuisut tamak- kununnga tunngasut aningaasanut inatsisissatut siunnersuutit piareersarneqarnerani ilanngutereerpaat. 2006-imut kom- muninut ataatsimoortumik tapiissutit pillugit isumaqatigiissutissaq pillugu isumaqatigiinniarni isumaqatigiissutige-

qqammarparput Nukissiorfinnut tunngatillugu 2006-imiit illuliorfissagissaanermut atatillugu innaallagissamik imermillu pilersuineri aqquutinut annertunerusunik aningaasaliisoqarnissaanut naalakkersuisut pisussaaffeqarlutikusulissuteqassasut.

Avammut kuuffiit taarsersorneqarnerat suliassarujussuaq 85 mio. kr.-nik akilik siorna naammassivarput kommunini ataasiakkaani ukiunut tallimanut sinakkutissanik aalajangersaanikkut. Maannakkut 2006-imut kommuninut ataatsimortumik tapiissutit pillugit isumaqatigiissummi ukiunut tulliuuttunut sisamanut aningaasat agguaativinnissaat aalajangersarparput, taamaalillutik kommunita ataasiakkaat qulakkeerinniffigineqarput aningaasat qanoq amerlatigisut sulianik aallartitsinernut atorsinnaanerlugit.

* * *

Ukiuni 2006-imi 2007-imilu ataatsimoorluta suliassatta annertunerit ilagaat akileraarutinut tunngasut nutaamik iluarsartuussiffigineqarnissaat.

Inatsisartut isumaqatigiissut akueraat akileraarnermut akitsuusiisarnermullu tunngasut allannortiteriffigineqassasut, januaarip ulluisa aallaqqaataanniit 2007-mi atuutilersussamik. Naalakkersuisut peqquneqarput taamatut aalajangiineq piviusunngortequllugu. Taamaammat Naalakkersuisut allafflssornikkut aqutsisoqarfik suliakkerpaat suliassat piareersarlugillu naammassequllugit.

Naalakkersuisuttaaq allafflssornikkut aqutsisoqarfik peqqaat suliassat ataatsimoorluni suliassatut naammassiniaqqullugit, tamatumani KANUKOKA taamatullu kommunit ingerlatsineranni sulisut suliassat naammassiniarneranni peqataasussanngorlugit, Inatsisartummi taamatut oqarput.

Akileraarnermi suliassat agguanneqartarnerat naammassineqartarnerallu allanngussapput. Tamanna kommunit naalakkersuisullu allafflssornikkut ingerlatsinerannut sunniuteqassaaq. Nalaakkumaarujarpullu akileraarnermi suliassat pisariinnerasumik eqaanerumillu naammassineqartalerneerat. Tamanna kommunit taamatullu namminersorerullutik oqartussat aningaasaqarnerannut oqilisaataassaaq.

Suleqatigiissitap kommuninit aamma namminersorerullutik oqartussanit inuttalersugaasup 2003-mili isumaqatigiissutigaa akileraarnermi akitsuusiisarnermilu suliassat pisariinnerasumik naammassineqartarnissaanut periarfissaqartoq, peqatigitillugulu akileraarutinut isertittakkagut amerlisissinnaagigut.

1. januar 2007 aallarnerfigalugu kommunit peqatigalugit akileraarnermi akitsuusiisarnermilu suliassat qitiusumut inissineqarnissaat naatsorsuutigaarput. Naatsorsuutigaarput tamanna allafflssornermi ukiumut 5,5 mio. kr.-nik sipaaruteqarfiusinnaassasoq. Naatsorsuutigaarputtaaq akileraarutinut isertitat 10 mio. kr.-nik amerleriarsinnaassasut.

Naalakkersuisut pingaartippaat iluarsaaqqinnermi kommunit aamma namminersorerullutik oqartussat puigornagit eqqaamaniarneqassasut. Allannortitsineq taamaallaat namminersorerullutik oqartussanut iluaqutaassanngilaq. Tamanna ataatsimoorluni suliassaavoq ataatsimoorlunilu pisussaaffulluni.

Akileraarnermi suliassat nutaamik periaaseqarluta aaqiivereerutsigit 2008-mi akiliisitsiniarnermut tunngasut tullinnguutissapput. Tamatumaniissaaq sipaarutissanik nutaanillu isertitassanik nassaarsinnaassaagut kommunit karsiinut nunallu karsianut nakkartartussanik.

Akileraarnermi akitsuusiisarnermilu suliassanik tulliuullugulu akiliisitsiniarnermik suliassanik qitiusumut inissiineq tunngaviumik ileqqaarnissap piviusunngortinneqarnissaanut iluaqutaassaaq, tamannami kommuninut ataatsimoorlumik tapiissutini 2005-imut aningaasanut inatsimmut ilanngullugu suliarineqareerpoq.

Ukiunut missingersuusiorfmsumut 2007-imut 2006-imi ataatsimoorlumik tapiissutit pillugit isumaqatigiinniarnissat tungaannut atorfilittatta sulisut, init, inissiat ataatsimoorlumillu tapiissutit pillugit apeqqutit erseqqinnerasumik nalilersuiffigissavaat. Naalakkersuisut KANUKOKA-llu isumaqatigiissutigaaq siunissamut suliassat naammassiniarneqartarneranni qanittumik suleqatigiittoqartarnissaqqulakkeerneqassasoq.

2007-imi akileraarnermut tunngasunik allannortitsinerup kingunerissavaattaq maannakuuliinnartoq ataatsimoorluta aaqiiniarnerissamut piareersalereernissarput.

Ukiut 2005 aamma 2006 ikaarsaariarfittut atorneqassapput, taakku ingerlaneranni akileraarnermut tunngasut nutaamik ilusiligaanerannut naleqqussaajartuartaqartussaammat taamaalilluni qulakkeerlugu namminersorerullutik oqar-

tussani kommuninilu ataatsimut nukiit siunertamut naleqquttumik atorneqarnissaat.

Taamaammat isumaqatigiissutigineqarpoq kommunit 2005-2006-imi akileraartarnermut tunngassuteqartuni atorfiit inutaaaruttut inuttalerniassanngikkaat. Kommunit atorfmnik

inutaaqanngitsunik nalaataqartut kommuninit allanit Akileraartarnermut Pisortaqaarfimmiillu tamatumunnga atatillugu aningaasartuutunik akiliuteqarlutik sulisussarsiniartassapput.

Isumaqatigiissutigineqarportaaq akileraartarnermut tunngasuni qarasaasianik ineriartortitsineq kommunini unitsinneqarallassasoq.

Suleqatigiit isumaqatigiissutigaat Akileraartarnermut Pisortaqaarfik 2005-2006-imi piffissami ikaarsaariarfiusumi akiliisitsilluni akileraartarnermut suliasanik suliaqartassasoq, tassani kommunit inunnik atorfmitsitsinerminnit akikinnersumumik suliasanik sullinneqarnissamik pisiaqartarsinnaammata.

* * *

Akileraartarnermut tunngasunik peqatigiilluta allannortitsisinnaanerput arlalippassuartigut misiligutaassaaq qanoq iliorluta suliasanik annertuunik ukiuni aggersuni takkuttarumaartunik aaqqiiniartarnissatsinnut.

Takkuttussat nutaat soorlu makkuupput: Ilinniartitaanerit nutaamik pimoorullugit sulisutigineqalernerat, naalagaaffimmit nutaamik ataatsimoortumik tapiissuteqartalerneq minnerunngitsumillu kommunini suliasat nutaamik agguattaarneqarnerisa inissinneqarnissaat.

Qitiulluinnartuq tassaavoq pisortat sullissiviini pisariillisaasoqarnissaa. Namminersornerullutik oqartussani kommuninilu allaffissornermut annertuallaanik aningaasartuuteqartarpugut. Aningaasartuutit annikillisinneqarnissaannut allaffissornikkullu sipaaruteqarnissamut periarfissatsialannik takusaqaraangatta uagut inuit qinigaattut pisussaavugut periarfissat tamakku iluaqutiginiassallugit. Taamaaliornitsigut inuiaqatigiit pitsanngorsarnissaannut akissaqalersinnaavugut ilinniartitaaneq annertusillugu inuussutissarsiutillu ineriartortinnissaannut tunngavissiilluta.

Akileraartarnermut akitsuusiisarnermullu tunngassuteqartuni pisariillisaanissamut periarfissaqarpugut, allaffissornermi ileqqaaruteqarsinnaalluta pisortallu karsiinut akileraarutitigut isertitanik amerlisitsisinnaalluta. Periarfissat tamakku iluaqutigineqartariaqarput, tamanna namminersornerullutik oqartussat kommunillu suleqatigiissutigisariaqarpaat.

Akileraartarnermut akitsuusiisarnermullu tunngasunik allannortitsineq misilinneqaataassaaq qanoq ililluta ullumikkornit suliasat pitsaanerumumik akikinnerusumillu naammassisarsinnaanerigut. Minnerunngitsumillu misilinneqaataassaaq uagut naalackersuinermi siuttuusutut ataasiakkaat soqutigisat akimorlugit ataatsimulli pitsaanerpaaq anguniarlugu qanoq piginnaaneqartiginitsinnut.

Soorunalimi kommunalbestyrelsit kommunit karsiinut suut pitsaanerpaanersut sianiginiartussaavaat. Soorluttaaq Inatsisartut nunap karsianut aningaasaliissutaasartut nakkutiginiartaraat.

Nunatsinni karserpaalussuaqaratta tamanna aaqqiagiinngissutaasinnaavoq. Kisianni pisortat sullissivii karsitut ataatsitut isigigutsigit aaqqiagiinnginnerit pinngitsoortissinnaavagut, apeqqtinimi taamaattuni tamakku puttuteriaannaasarmata. Pingaernerpaaq tassa, innuttaasut pitsaanerpaamik sullinneqalissanerpat?

Soorunalimi innuttaasunut pitsaanerpaaq salliutissavarput. Pitsaanerpaarlut tamanna suleqatigiissutigissavarput. Taamaappoq akileraarutit pillugit suliasamut tunngatillugu. Taamaappoq kommunini namminersornerullutik oqartusanilu aaqqissuusaanerup iluarsaateqqinnissaanut tunngatillugu.

Taamaammat maannakkuttaaq Naalackersuisut sinnerlugit oqarsinnaavunga ingerlaatsip taassunga ingerlanerani nunap karsiani tukernersomiannngitsugut. Suliassat iluarsivigineqassapput innuttaasunut pitsaanerpaasusaaq anguniarlugu aaqqinneqartussanngorlugit. Taavalu aningaasaliissutit allaffissornerlu malinnaasariaqassapput. Taamaappoq akileraartarnermut tunngasuni aamma assersuutigalugu isumaginninnermut tunngasuni suliasat kommuninut nuuttussanngorutsigit.

Takusinnaasattut ataatsimeersuarnermi matumani taaseqataasinnaasut alaatsinaattullu kiinnanik nutaarpassuarnik takusassaqarfiupput. Qinerseqqammerpugummi.

Kiinnat nutaat ilaatigut ingerlatsinermi nutarterisinnaaneq nassatarisinnaavaat.

Tamannali, nutarterineq, tamatigut ingerlatsinermik pitsaanerusumik kinguneqarneq ajorpoq.

Taamaammat innuttaasut siuttussamissut qinigaasut ingerlatsineq ullutsinnut pitsaanerpaatut naleqqussagaq nassaarini-artuassallugu pisussaaffigaarput

- innuttaasunut iluaqutaasumik

- kommunit akornanni suleqatigiinnermut annertusaataasumik, aamma

- kommunit naalakkersuisullu akornanni ataatsimoornerunissamut kajumissaataasumik

Sullilluarnissassinik kissaallusi aamma suleqatigiilluarnissamik ilorpiannit neriullunga, qujanaq.

Ilanngussaq 15: Johanne H. Nielsenip imm. 11 pillugu oqaasii

Siullermik eqimattamit qujassutigissavarput, aaqqissuussaanermi ataatsimiititaliamit saqqummiunneqartoq pillugu.

Eqimattamit isumaqarpugut, maannamut killiffik eqqarsaatigalugu sulit takujuminaattoq, ilumut taamatut isikkoqarluni aaqqissuussinissamik ilusissatut takussutissiami saqqummiunneqartoq innersuussutigalugu, nunatsinni kommuunit si-samanut aaqqissuuppata ilumut pitsaaqutai qanoq innersut, minnerunngitsumillu innuttaasunut sullissineq ilumut pitsa-nerulissanersoq sulit takuj umi anaammat.

Kiisalu piffissalersuineq pilersappallaartutut eqimattamit oqaatigissavarput. Isumaqarpugummi innuttaasut, min-nerunngitsumillu qinikkat sulit apeqquterpassuit akisinnaangisaat amerlavallaartut, piffissalersuinissamut innersuussut sanillersuutissagaanni.

Eqimattamilu pingaartipparput maannakkumut killiffimmi iluseq ataasiinnaq ataatsimiititaliamit noqinneqalersimammat akuerseruminaatsikkatsigu. Tassami isumaqarpugut periarfissat sulit arlaqartut misissorneri ingerlasinnaasoq, taamaa-silluni innuttaasut, qinikkallu periarfissanik arlaqarnerusunik takusinnaallutillu misissuisinnaasut. Tassanilu aamma apeqqutit sulit "akineqanngitsut" arlaqarmata, silaannarmilu erfallutik.

Pingaartuuvoq inuiaqatigiit taama allanngortitsinissaq annertutigitillugu tusarniarluarsimanissaat, tamannali sulit naam-massineqanngitsutut isigaarput, sulit sumiiffiit arlaqartut tikinneqarsimangimmata.

Allaffissornerup tassuunakkut millisarsinnaanera eqimattami ilimagerpiangilarput, tassami sullitat "siammasinnerusu-miilerpata" aamma soorunami atortorissaarutigut atuineq periarfissaalluaraluartoq, taamaattoq oqartussaaffiit/ sullissi-viit sumi inissisimalernissaat aamma apeqqutaalluinnarmat. Soqtiginarluinnarmalli sulisut eqqarsaatigalugit qanoq kinguneqarumaarnissaa, aaqqissuussineq allanngorluinnarpat.

Eqimattamit erseqqissaassutigissavarput isumaqanngimmat suliaq akerlerigipput. Pingaartutut isigaarput piffissaq pisa-riaqartinneqartoq, paasissutissat ersarissut, nalilersuinerillu siammasissut suliami uani ataqatigiilluinnartariaqarmata. Kommuunit kattussuussinnaanerannut apeqqut ukiuni tulluuttuni sulit ingerlassammat, allannguisoqarnissaalu arlaatigut avaqunneqarsinnaanngimmat.

Taamaattorli apeqqutit arlallit innuttaasut, qinikkat inuiaqatigiimmi tamarmi ilusilersorluarnissaat pisariaqarmat soorlu:

* Qinikkat amerlassusaat qanoq isikkoqalissava?

* Kommunalbestyrelse qanoq ilusilersugaassava?

* Nunaqarfinni aqutsisut qanoq pissappat?

* Sullissiviit soorlu inunnik isumaginnermi sullissivik, teknikkeqarnikkut sullissivik sullissiviillu allat qanoq aaqqissuutissappat? Sumullu?

Apeqqutit ilaatigut tamakkuupput, innuttaasut, qinikkallu annertuumik, sulit oqallisigalugit "oqimaalutartariaqagaat", kingornalu pitsaanerusorisamik inassuteqarlutik.

Soorunami eqimattami ilisimalluarparput, pingaaruteqartoq innuttaasut qinikkallu akornanni annertuumik aaqqissuus-saasumik "isumasiuinerit" pisariaqartut. Taamaattumillu sulit isumaqarpugut piffissaq annertunersoq pisariaqartikkip-put.

Kiisalu immikkut maluginiarparput aaqqissuussaanermut ataatsimiititaliap innersuussutigigaa 2008-mi kommunalbesty-relset nutaat qinerneqariissasut, taamaasillutik ukioq ataaseq 2009-p tungaanut piareersarniassammata. 2009-millu

aaqqissuussineq nutaaq atuutilerluni.

Eqimattami isumaqarpugut aamma tassani siunertaq ajunngikkaluartooq sulii piffissaq annerusoq atorfissaqartinneqartoq, soorlu siuliani taaneqareersutut.

Kiisalu naggataagut eqimattamit kaammattuutigissavarput aamma isumaliutigineqaqqullugu ukiulli siuliini kommuunit ataasiakkaat sullissivitsigut ataasiakkaatigut suleqatigiinnerat pioreersoq aamma nalilersuinermi ilaatinneqassasoq, pitsaaqutigineqartullu, ajoqutaalumi isumaliutigineqarlutik.

Taamatullu kommuunit suleqatigiikkusuttut, misiliillutillu suleqatigiikkusuttut periarfissinneqassasut, piffissami aalajangersimasumi. Tassuunakkut aamma kommuunit namminneq "nanisinnanerat" soorunami eqqarsaatigalugu.

Ilanngussaq 16: Johanne Olsenip imm. 11 pillugu oqaasii

Aaqqissuussaannermit tunngasumik saqqummiussaq pissanganartuuvoq. Malunnarporlu suleqatigiissitaliaq pilersinneqarsimasooq annertuumik sulisimasooq periarfissanillu assigiinngitsunik ujartuisimasooq. Kisiannili paasinarpoq sulii nunnarput tamakkivillugu oqallitsitsinertik sulii naammassisimannikkaat.

Uagut gruppitsinniit kissaatiginartipparpur kommuunit imminnut qanitariit sulii periarfissaqartinneqassasut naapeqqinnissaminnut aammalu pilersaarutiniq eqqartueqqinnissaminnut.

Assersuutiginnarlugu kommunerujussuannngortinniarneqartut Kangaatsiamiit Avangersuaq ilanngullugu eqqarsarnar-toqartipparpur atorfeqartunut tunngatillugu sulii erseqqissumik ilisimannnginnatsigu qanoq kinguneqartussamik pilersaarusiortoqarnerooq. Tassami ilimanannigilaq aningaasaqarnermit pisortat arfineq-pingasuussasut, kommuneingeniorit arfineq-pingasuussasut il.il.

Apeqqutit taamaattut sulii iluamik akineqanngimmata aammalu soraarsitsisoqannginnissaanik oqaluttoqaraluartooq ilut-sinni qanoq pisoqarsinnaanera eqqartoqqaarusupparput. Taavalu aamma minnerunngitsumik allaffissuarni sulisut qanoq inissinneqarnissaat toqqissisimanartumik aaqqissuunneqareerpat aatsaat aalajangiisoqarnissaa kissaatiginartipparpur. Tassami sulisorpassuit massakkut aperisalereerput "uangami sussaanga?", "qanoq pineqassaanga taamatut kattukkutta?"

Strukturudvalgip saqqummiussinermini aamma oqaatigivaa allaffissornermit aningaasarpasuit ukiumut atortakkavut milliardit tikillugit amerlassuseqartut annertuumik apparneqassasut. Taanna tamatsinnit soorunami kissaatigineqarpoq. Kisianni qanoq annertutigisumik appartinneqassapat qanorlu? Kikkut eqqorneqassapat? Immikkoortortallu suut eqqorneqassapat? Taakua ersarissumik saqqummiunneqanngillat.

Taavalu aamma Strukturudvalgip saqqummiussaanut ilaavoq atuartitaqqinnissamut tunngatillugu kissaatiginartinneqartoq anguniarneqartorlu pitsaaneruumik ilinniartitaanissarpur, aammalu innuttaasut ilinniagaqareersimasut pikkoris-saqqinneqarlutillu ilinniartinneqaqqissasut. Nunat avannarliit eqqarsaatigalugit akisussaassuseqartumik malitseqartumik ilinniarsimasuusarpur atorfillit 2/3-ii. Strukturudvalgimit saqqummiussinermi aamma tamanna eqqaaneqarpoq. Nunnatsinni uagut tamanna angusimannngilarput, tassami 1/3-iinnaq qallunaatut kompetencegivende uddannelser pigivarput. Taavalu kommuunit taamannak kattussuunniarneqarneranni taannaluunniit qanoq annertutigisumik qaffassarneqassasoq pilersaarusiorneqanngitsoq isumaqarpugut piffissalernerneqaqqaartariaqartugut kommuunit ingammik imminnut qanitariitut oqalliseqqinnissaannut.

Kommunalbestyrelsit qanoq-uku agguarniarneqartut? Qassinik ilaasortaqaassapat? Inoqassuseq aallaavigalugu agguarneqassaagut? Apeqqutit taamaattut erseqqissumik paaseqqaarusupparput.

Ilanngussaq 17: Augusta Sallingip imm. 11 pillugu oqaasii

Aaqqissuusaannermit Isumalioqatigiissitat suliaat pillugu taamatullu Nanortallip kommuniata, Ammassallip kommuniata Qeqertarsuullu kommuniata oqaluuserisassanngortitaat pillugit Kangaatsiap, Aasiaat aammalu Qeqertarsuup kommuni-anit aallartitat ima oqaaseqarniarput.

Siullermik oqaatigissavarput pingaartikkatsigu innuttaasunut sullissinerup pitsaanerpaafimmiitinneqarnissaata ujar-tortuarneqarnissaa. Taamatulli oqareerluta isumaqanngilagut allannguinerit tamatigut pitsaanngoriaamik kinguneqartar-tut, taamaatumillu allannguissatilluni allannguinerup sunniutissai qulaajarluarneqarsimasariaqartut.

Matumanilu allannguinarneq annertooq suliarineqartoq tassalu aqqissuusaanermut allannguissamut tunngassutillit aammalu kommunit kattussuutinneqarniarneranut tunngassuteqartut peqqissaarulluinnarlugit suliarineqartariaqartut isumaqarfigaarput. Assut pingaarpoq paatsuugassaajunnaarlugu qulaajaasoqarnissaa kommunerujussuannngortitsiniar-nermut suut pitsaaqutaanersut suullu sanngeqqutinnngussanersut pillugit. Ullormi manna tikillugu innuttaasut apeqquti-gisartagaat, Isumalioqatigiisitamit paasititsiniaajutigaluni tusarniaasumit, naamaginartumik akineqartarsimannngillat, taamaakaluortoq suliaminnik naamassinnilerlutik oqariartuuteqartut.

Kangaatsiap, Aasiaat aammalu Qeqertarsuup kommuniinit aallartitat piunasaqarput aqqissuuseqqinnermut taamatullu kommunit kattussuutinneqarnissaanut suliaq nukingipilunngitsumik akierlianilli peqqissaartumik anguniagaqartumilli, kommunit innuttatik peqatigalugit oqallinnissaanut periarfissiilluartumik taamatullu kommunit innuttaasullu Isumali-oqatigiisitamut immersuinissaannut periarfissillugit sulineq ingerlaqqittariaqartoq.

Tassalu kommunit innuttaasut peqatigalugit oqallinnissaminnut atortussanik tunngavilersukkanik paasinarluartunik pi-lersorneqartariaqarput, aammalu isummernissaminnut taamatullu kommunit qanitatik peqatigalugit oqallinnissamin-nut piffissamik periarfissinneqartariaqarput. Tamanna pereerpat Isumalioqatigiisitaq suleqqinnissaminut atugassaamik apuussiffigineqassaaq. Taamaaliornikkut suliaq ataqatigiinerusumik allannguiffigineqarniartullu peqatiginerullugit in-gerlanneqarsinnaamat.

Ilanngullugu oqaatigiumavarput kommunit imminut qanitariit kattunnissamik suliaqalereersinnaanerit imaluunniit allaf-fissornikkut suleqatigiilernerimikkut Namminersornerullutik Oqartussat akisussaafigisimasaanik tigusiartuaalereersinna-nerat akuersaaratsigu suliarineqartariaqartutullu isumaqarfigatsigu.

Qulaani taasagut innersuusutigalugit inassutigissavarput suliap naamassineqarnissaanut killiliussap ukiumik ataatsimik marlunnilluunniit kinguartinneqarnissaa aalajangiunneqassasoq.

Ilanngussaq 18: Emilie Olsenip imm. 11 pillugu oqaasii

Kommuunit qulaani pineqartut isumaqarput tunngaviatigut kommuunit kattussuussinnaarat ajoqutissaqanngitsoq. Ukuli ataani taaneqartut eqqaaneqassapput:

Ukioq killiliunneqartoq, tassalu ukiup 2006-p naanera annikippallaamik periarfissiisoq. Kommuunit qulaani pineqartut isumaqarput suliaq peqqissaarulluinnarlugu ingerlanneqassasoq. Kommuunit piareerunik kattunnissamut suleqatigiin-nissamulluunniit sulinerit aallartikkumaarfaat.

Qulaaniit pinngitsaalineqaratik kommuunit akunnerminni oqaloqatigiissinnaasariaqarput Taamaaliornikkut anguniar-lugu suleqatigiinnerup piunassutsillu aqqani suleqatigiinneq / kattunneq.

Innuttaasut akornanni oqalliseqataaneq annertunerujussuusariaqarpoq. Taakkuummatami pillugit kommuunit sulisussat Ungasinngitsukkat kommunalbestyrelsinit qinersineq ukiuni sisamani ingerlasussatut tamatta tunngavigalugu qinigas-sannngortippugut. Taamaammat ukioq 2008-imi kommuunersuarnut qinersinissaq isumaqarpugut pissussamisunngit-soq. Kommunallbestyrelsit nutaat eqqissillutik isummernissaat pisariaqarpoq.

Isumalioqatigiisitat maannamut allaffissornikkut suliaq tassuunalu kingunerineqartussat kisiisa annertnerusumik e-qqartorpai. Kommuunit isumaqarput politikikkut pissusiulersussat kingunerisassaallu annertnerujussuarmik eqqarto-meqartariaqartut. Ullumikkut toqqissisimakannersumik ingerlaaseqarpugut. Kommuunerujussuannngussagutta politik-kikkut toqqissisimaneq pinngitsoornagu aamma qulakkeertariaqarparput.

Kommuunit qulaani pineqartut isumaqarput maannamut isumalioqatigiissi-tanit annertnerusumik tusaaniarneqarsi-manatik, tassami sulii massakkut soorlu Maniitsoq, Sisimiut, Illoqqortoormiut Ammasalillu ataasinngortussatut eqqar-torneqartuarput, naak kommuunit pineqartut tamarmik taanna orniginartinnngilluinnaraluaarat kommuninillu allanik oqaloqatiginnikkaluartut

Tamatta innuttaasunik pitsaanerpaamik akikinnerpaamillu sullissinissarput anguniarparput, taamaattumik ujartukkagut soorlu aningaasatigut kingunerisassai pillugit maannamut apeqqutigut sulii akineqanngillat.

Kommuunit qulaani pineqartut aamma isumaqarput ullumikkut kommuunit suleqatigiissutigisinnaasaat kattutinngikka-luarluni anguneqarsinnaasut, uanili qitiusumik ingerlatsinerup annikillissarnissaata piviusunnngortitsimssaa Naalakkersu-isunit piimassuseqarfiuinnassaaq. Minnerunngitsumillu Naalakkersuisut oqartussaaffinnik ullumikkumiit annertune-rusumik kommuuninut nuutisariaqarput kommuuninillu tatiginninnerat annertunerusariaqarluni.

Ilanngussaq 19: Per Nukâraq Hansenip imm. 11 pillugu oqaasii

Oqaluuserisasatut siunnersuutit annertunerusumik oqaaseqarfiginagit, imarisamik ilaatigut aqqissuusaanermut tunngatillugu sulianut ilaatigut ilaareerlutik innuttaasunut oqaluuseritinneqalereermata, tulluuttuni annertunerusumik si-unissami alaatinaatassatut ilimagisariakkatta ilaanik oqaluuserisimasavut saqqummiutissavagut.

Aaqqissuusseqqinnermi suliasatigut siammasissumik aaqqissuusinissaq salliutinneqassaaq, ilisimallugu ilaatigut eqi-terussinermik kinguneqartussanik ilaqartussat.

Soqutigalugu naalakkersuisunut ilaasortat saqqummiussaata oqaluuserisimavagut. Aaqqissuusseqqinnissamilu suliasanik akisussaaffinillu agguaa sinissanut atasunik piffissalersuilemniissaq tulliummat erseqqissaassutigineqassasoq kissaatigis-savarput.

Ilinniagaqarsimallutik sulisinnaasut tunngaviusumik annertuumik aaqqissuusiffiginissaannut Aningaasanut Nunanullu allanut Naalakkersuisup saqqummiussmerani anguniagassatut siunnissat tamakkiisumik tapersorsorparput.

2008-mi qinersereernissamut atatillugu "kinguaariit" nikinissaannut piareersimanissaq anguniagaasimappat soormi kommuunit aaqqissuusaanerat akisussaaffiillu agguameqarnissaannut annertuumik paasititsiniaaneq ingerlallugu qini-gaaffik tamakkerlugu? Maannamummi nunap immikkoortuini assigiingitsuni piareersarnerit soorlu "kujataamiut" uagut gruppitsinni tamanna qinersinerup kingorna ulluinnarni suliasatsitut tigusimagivut.

Imm. 20: Lars Karl Jensenip siulittaasussatut qinigaanermi oqaasii

Ataqinartut arnat angutillu, Kalaallit Nunaanni Kommuneqarfiit Kattuffianni aallartitatut ataatsimiittartut. Malittarisas-sat malillugit Kalaallit nunatsinni kommunalbestyrelsemut qinersinerup kingornatigut aallartitat ataatsimiinneranni si-ullermi ataatsimiinneq - siulersuisunillu nutaanik qinersineq - maannakkut naammassineqarpoq.

Politikkikkut sulinnut assut nakussassaatalugulu - nuannaarutigaa - uannut tatiginnillusi Siulittaasutut qinerassinga. Siulersuisunullu ilaasortanngooqatikka immikkut pilluaqqullugit suleqatigiilluarnissarput qilanaaralugu, neriutigaa - Kattuffimmi qullepaatut pisortasut tassalu aallartitatut katersuuttartut ataatsimiinnermi suliaqkiutaat pitsaasumik an-gusaqarfiusumillu suleqatigiiffigissagivut, aamma qilanaaraara siulersuisut namminneq siunnersuusiortassasugut inut-taasunut iluaqutaasunik, Aallartitat ataatsimiinneranni aalajangiiffigineqartartussanik.

Aammattaq qilanaaraara KANUKOKA-mi atorfilittat pikkorissut - suliaminnullu tunniusimasut, qanimut suleqatigi-nissaat - naatsorsuutigalugulu pisarnertik malillugu, tamatinnut iluaqutaasunik sullissiumaartut.

Qinigaaffik manna suliffissarput, inuiaqatigiit ineriartorneranni ingerlareersunik, annertuunillu nutarteriffiusunik sulias-sarpassuaqarpoq, maani immikkut taagornagit suliasatut tigullugit ingerlatassatsinnik.

Kattuffimmi Siulittaasunngorlaatu ilisimaraara Naalakkersuinikkut inuiaqatigiinnik ingerlatsinermi allannguutaasus-satut siunniunneqartut tassanngaannarpallaaranga - kommunit tusarniaaffigineqartartut ilaat akissuteqarnissamut pif-fissamik annertunerusumik atuerusuttartut, minnerunngitsumik kommuninut aningaasatigut nammakkersuutaasussat nalilersorluarnissaat siunertaralugu.

Sulinissanni pingaartippara Aallartitat suliakkiutaasa pitsaasumik angusaqarfiusumillu sulissutiginnissaat, taakkua aamma saniatigut sulisitsisutta kommunit pitsaasumik qanimullu sulinneqarnissaat, minnerunngitsumillu Naalakkersuisut paaseqatigiiffiusumik inuiaqatigiit ingerlatitaaneranni kommuninut tunngasunik suliassanut isumaqatiginninniarnikkut paaseqatiginiartarnissaat qilanaaraara.

Oqaasinnaaqarpunga - Politikikkut sulinermi issiavik sunaluunniit issiavigigalugu innuttaasunik sullissinermi, iluaqutaanaviangitsoq, immitsinnut pamiutigut kiilluta kaavikkaluarutta - Qinikkatummi sulinermi issiavimmi sorlermi-luuniit issigaraluarutta tamatta sulinitsinni anguniagarput assigiippoq, tassalu: Kalaallit Nunaanni innuttaasut meeraa-gunik, inuusuttuugunik, utoqqaagunilluunniit tamarmik pitsaasumik avatangiiseqarlutik inuuniarnikkut kalaallit nunatta immikuullarinneranut naleqquttunik oqilisaassiffiusunillu atugassaqarnissaat - qinikkat tamatta suliassarigatsigu.

Unnugu oqaseqaqqittussaagama - maannakkut Siulittaasutut tunuartoq hr. Jens Lars Fleischer uummamik pisumik qutaviginiaarpara, qinigaaffimmi kingullermi pitsaasumik angusaqarflluartunillu kommuneqarfinnut tamanut sullissilluar-simammat - suliavit ingerlareersut nangingneqarnissaat qularutigissanngilat aamma siulersuisuni ingerlaqqinnerit uannut oqiliallaataavoq, neriuppungalu illoqarfik asassat borgmesteriuffiit suliffigilluarluassagit, pilluarillu ilaqtattit najorne-rulerlugit - nunat asaat qanimut sullisissagakku.

Qinigaaffimmilu qaanngiuttumi siulersuisuni sulisimasut maannakkut tunuartut tamaasa uummamik pisumik qutsavi-gaakka suliassatik sulinertillu naammassimmaasuk minnerunngitsumillu Jens Inûsugtoq qutsavigaara neriuppungalu inuutisarsiutitoqqat ingerlateqqilerukku iluatsitilluarumaartutit ilaqtattillu siunissamik pitsaasumik kissaappassi.

Qilanaarpungalu ataatsimiinerup matuma nangissutigisaanik ukiamut borgmesterit kommunaldirektørillu Aalborgimi DanFish -messeqarnissami kommunit peqataanissaannut. Taamatut oqaaseqarlunga - Kalaallit Nunaanni Kommuneqar-fiit Kattuffiani aallartitat ataatsimiinnerat pisarnertut imartuumik oqalliffiusoq - pitsaasumik anguniagaqarfiusumillu naamassineqarmat qujassutigaaara.

Tamassinnut qujanaq.